Gemeente Amsterdam

Najaarsnota 2023

Dit is een publicatie van de Gemeente Amsterdam
Postbus 202, 1000 AE Amsterdam
www.amsterdam.nl

Vormgeving: OBT, Den Haag
Fotografie: Fotobank Amsterdam

Datum: 23 november 2023

Inhoudsopgave

Voorwoord 4

1. Financiële hoofdlijnen 6

2. Programma's 8

2.1 Bouwen, Wonen en Duurzaamheid 10
2.2 Openbare ruimte, Water, Groen en Vervoer 20
2.3 Economie, Kunst, Cultuur en Erfgoed 29
2.4 Sport 33
2.5 Onderwijs 34
2.6 Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit 36
2.7 Sociale zaken en Armoedebestrijding 42
2.8 Veiligheid 47
2.A Algemene dekkingsmiddelen 50
2.B Bestuur en organisatie 55

3. Personeel en organisatie 63

4. Investeringen 65

5. Financiële overzichten 68

5.1 Verloopstaat reserves 69
5.2 Verloopstaat voorzieningen 77

Voorwoord

Beste Amsterdammer,

Voor u ligt de Najaarsnota 2023. Hierin vindt u de voorlaatste stand van de uitgaven en inkomsten voor het begrotingsjaar 2023. De laatste stand ontvangt u met het Jaarverslag 2023.

De najaarsnota laat een voorlopig positief resultaat zien van € 118,2 miljoen. Dat is een verbetering van € 19,3 miljoen ten opzichte van de Begroting 2024.

Dit positieve saldo maakt aan het eind van het jaar deel uit van het rekeningresultaat. In de Voorjaarsnota 2024 voegen we dat toe aan de algemene reserve. De algemene reserve komt daarmee naar verwachting weer uit op het afgesproken niveau dat we nodig hebben om de gemeente te beschermen voor onverwachte tegenvallers.
Zo kunnen we blijven doen wat Amsterdam en de Amsterdammers nodig hebben.
En bouwen we samen verder aan een sociale, verbonden en duurzame stad.

Met vriendelijke groet,

Wethouder Hester van Buren

1

1 Financiële hoofdlijnen

Hierbij bieden wij u de Najaarsnota 2023 aan. In deze najaarsnota informeren wij de raad over onvermijdelijke mee- en tegenvallers in het lopende jaar. Dit zijn de mee- en tegenvallers na de vaststelling van de Begroting 2024. Daarin is ook het lopende jaar gewijzigd. De najaarsnota is een beleidsarme prognose van het jaarverslag. Op deze manier anticiperen we zo goed mogelijk op voorziene omvangrijke budgetafwijkingen.

In dit hoofdstuk geven we een overzicht van onze financiën op hoofdlijnen. We tonen het geprognosticeerde rekeningresultaat en melden belangrijke financiële ontwikkelingen.

1.1 Financieel beeld

Tabel 1 laat het verloop van de begrotingsmutaties en het voorlopige rekeningresultaat voor 2023 zien. Een min betekent een tegenvaller.

(bedragen x € 1 miljoen)

Begroting 2024, jaarschijf 2023		
Geraamd resultaat 2023	98,9	a
Najaarsnota 2023		
Septembercirculaire 2023	47,8	
Toevoeging voorziening juridische risico's	-17,1	
Vormen voorziening afkoop toelage overgangsrecht (TOR)	-5,1	
Diverse overige mutaties	-6,3	
Geraamd resultat	19,3	b
Verwachte rekeningresultaat 2023	**118,2**	**(a + b)**

De laatst vastgestelde begroting is de stand 2023 uit de Begroting 2024, die sloot op € 98,9 miljoen positief. In deze najaarsnota verbetert het saldo voor 2023 verder met € 19,3 miljoen. Hiermee komen we uit op een verwacht rekeningresultaat van € 118,2 miljoen.

Het geraamde resultaat van de Najaarsnota 2023 van € 19,3 miljoen bestaat uit:

- Het positieve effect van € 47,8 miljoen uit de septembercirculaire voor het jaar 2023.
- Het negatieve effect van de toevoeging van € 17,1 miljoen aan een voorziening voor van juridische risico's.
- Het negatieve effect van de vorming van een voorziening van € 5,1 miljoen voor de afkoop van de toelage overgangsrecht (TOR).
- Diverse overige mutaties in de programma's met opgeteld een negatief effect van € 6,3 miljoen.

In hoofdstuk 2 van deze najaarsnota lichten we alle afwijkingen in de programma's verder toe.

1.2 Investeringsuitgaven

We geven in deze najaarsnota voor het eerst ook een prognose van onze investeringsuitgaven in 2023. De prognose wijkt beperkt af van de begroting en komt iets lager uit.
Onderstaande tabel maakt de onderverdeling van de begrote uitgaven over de domeinen inzichtelijk en laat daarnaast de prognose op dit moment zien.

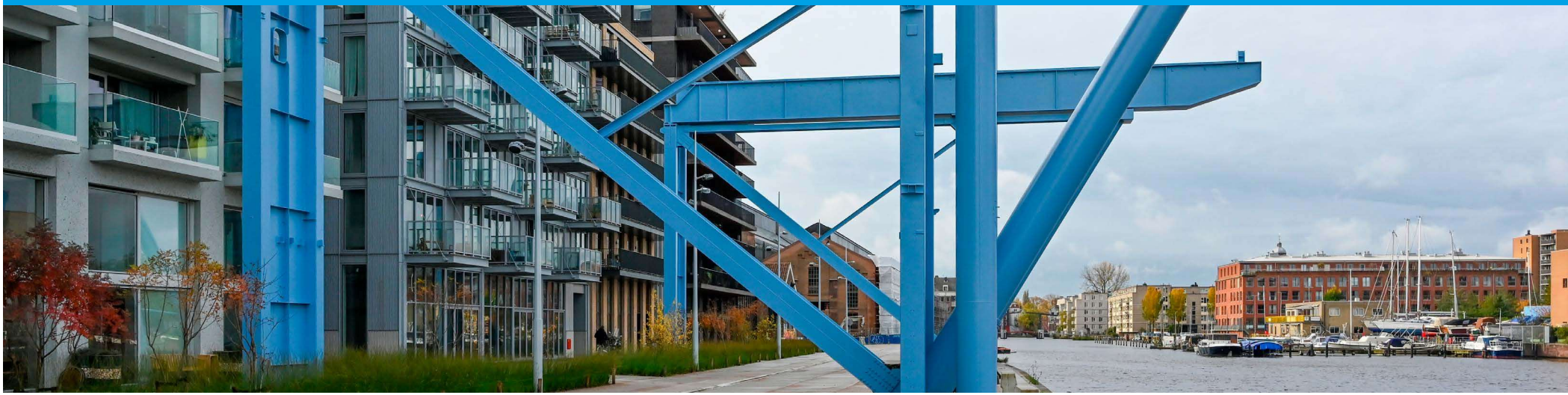
(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand begroting	**Stand najaarsnota prognose**
Openbare ruimte en mobiliteit	399	404
Maatschappelijke voorzieningen	164	155
Bestuur en Organisatie en Overig	91	78
Totaal	**654**	**637**

In hoofdstuk 4 lichten we de prognose per domein toe.

2

2

Programma's

2.1	Bouwen, Wonen en Duurzaamheid	10
2.2	Openbare ruimte, Water, Groen en Vervoer	21
2.3	Economie, Kunst, Cultuur en Erfgoed	30
2.4	Sport	34
2.5	Onderwijs	35
2.6	Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit	37
2.7	Sociale zaken en Armoedebestrijding	43
2.8	Veiligheid	48
2.A	Algemene dekkingsmiddelen	51
2.B	Bestuur en organisatie	56

Leeswijzer

De toelichting in de najaarsnota betreft een toelichting op de afwijking tussen jaarschijf 2023 van de Begroting 2024 en de stand van de Najaarsnota 2023. De tabellen in de programmabladen bevatten in de eerste kolom de stand van de jaarschijf 2023 uit de Begroting 2024 en in de laatste kolom de stand van de Najaarsnota 2023. De middelste kolom bevat de begrotingsmutaties. Een min betekent een tegenvaller. Deze mutaties worden toegelicht in het programmablad.

2.1 Bouwen, Wonen en Duurzaamheid

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	824,9	-38,0	786,9
Lasten	747,1	183,1	930,2
Saldo Baten en Lasten	**77,8**	**-221,1**	**-143,3**
Onttrekking	563,8	314,4	878,3
Toevoeging	343,3	107,6	450,9
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**220,5**	**206,8**	**427,4**
Totaal Programma 1 Bouwen, Wonen en Duurzaamheid	**298,3**	**-14,3**	**284,0**

Financiële toelichting

De budgetafwijkingen in dit programma hebben een negatief effect van € 14,3 miljoen op de begroting. Het programma komt uit op een saldo van € 284,0 miljoen positief. Per programmaonderdeel lichten we de afwijkingen toe.

2.1.1 Ruimtelijke ontwikkeling

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	0,0	0,0	0,0
Lasten	16,3	1,7	18,1
Saldo Baten en Lasten	**-16,3**	**-1,7**	**-18,1**
Onttrekking	7,9	0,7	8,6
Toevoeging	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**7,9**	**0,7**	**8,6**
Totaal Programmaonderdeel 1.1 Ruimtelijke ontwikkeling	**-8,5**	**-1,0**	**-9,5**

De budgetafwijkingen in dit programmaonderdeel hebben een negatief effect van € 1,0 miljoen op de begroting. Het programmaonderdeel komt uit op een saldo van € 9,5 miljoen negatief.

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 1,7 miljoen naar € 18,1 miljoen. Dit komt door:

- Hogere lasten voor het project ‘Digitalisering Bouwdossiers’ (€ 1,0 miljoen). De oorzaak is dat het project later is afgerond en de personeelslasten hoger zijn door overbezetting. De overbezetting wordt de komende twee jaren afgebouwd, maar zal ook in die jaren leiden tot hogere lasten.
- De overige lasten zijn kleiner dan € 1,0 miljoen en lichten we niet verder toe.

Reserves

De onttrekkingen uit de reserves zijn kleiner dan € 1,0 miljoen en lichten we niet verder toe.

2.1.2 Grond

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	316,5	65,4	381,9
Lasten	320,0	212,7	532,7
Saldo Baten en Lasten	**-3,5**	**-147,3**	**-150,8**
Onttrekking	165,2	323,1	488,3
Toevoeging	105,6	175,8	281,4
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**59,6**	**147,3**	**206,9**
Totaal Programmaonderdeel 1.2 Grond	**56,1**	**0,0**	**56,1**

Het programmaonderdeel Grond heeft voornamelijk betrekking op grondexploitaties. De opbrengsten en kosten in de grondexploitaties kunnen van jaar tot jaar sterk verschillen. De financiële ontwikkelingen moeten daarom over de gehele looptijd van de grondexploitaties worden bezien.

Het overgrote deel van de baten en lasten in dit programmaonderdeel wordt verrekend met de balans en heeft daardoor geen relatie met de algemene middelen.

Het verloop van de grondexploitaties staat in de actualisatie van het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties dat in het voorjaar 2023 door de raad is vastgesteld. Uit de actualisatie blijkt dat de grondopbrengsten een dalende trend laten zien. Ook zijn de begrote opbrengsten door de verslechterende economische situatie erg onzeker geworden en vallen ze mogelijk nog lager uit. Vooruitlopend op de tegenvallende woningbouwproductie zijn de grondopbrengsten in voorjaarsnota al verlaagd. Hierdoor is in de najaarsnota geen aanpassing gedaan.

De budgetafwijkingen in dit programmaonderdeel hebben geen effect op het saldo van het programmaonderdeel.

Baten

De baten in dit programmaonderdeel stijgen met € 65,4 miljoen naar € 381,9 miljoen. Dit komt door:

- Hogere rijksbijdragen voor het realiseren van de flexwoningen en het stimuleren van woningbouw (€ 37,4 miljoen).
- Hogere grondopbrengsten in het Zuidasgebied in het jaar 2023 omdat opbrengsten eerder zijn binnengekomen (€ 12 miljoen).
- Hogere winstnemingen in het Zuidasgebied omdat de opbrengsten in bepaalde grondexploitaties dit jaar hoger zijn (€ 16 miljoen).

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 212,7 miljoen naar € 532,7 miljoen. Dit komt door:

- Hogere lasten door het ophogen van de voorziening plantekorten (€ 170,0 miljoen). Deze voorziening moet toenemen vanwege dalende grondprijzen en gestegen bouwkosten. Hierdoor zijn de saldo's van grondexploitaties verslechterd. Dit bedrag wordt onttrokken uit het Vereveningsfonds. Met deze daling van grondprijzen was deels al rekening gehouden in het Vereveningsfonds. Hierdoor hoeven minder middelen apart gezet te worden in de reserve voor dit risico.
- Hogere lasten doordat rijksbijdragen voor het realiseren van de flexwoningen en het stimuleren van woningbouw aan een voorziening worden toegevoegd (€ 37,4 miljoen).
- Hogere lasten doordat investeringen in grondexploitaties sneller plaatsvinden dan voorzien (€ 32,7 miljoen).
- Lagere administratieve verrekeningen (€ 27,4 miljoen). Dit zijn geen uitgaven, maar technische verrekeningen met de balans. Deze technische verrekeningen zijn nodig om grondexploitaties saldoneutraal in de exploitatie te laten verlopen.

Reserves

Het saldo van de lasten en baten binnen gebiedsontwikkeling wordt bijna geheel verrekend met de reserves Vereveningsfonds en Zuidas. Bij grondexploitaties voegen we de tussentijdse winstnemingen van plannen met een positief resultaat aan de reserve toe. Ook verrekenen we plannen met een negatief saldo in de voorziening plantekorten met de reserve.

Onttrekkingen reserves

De onttrekkingen in dit programmaonderdeel stijgen met € 323,1 miljoen naar € 488,3 miljoen. Dit komt door:

- Een hogere onttrekking voor het ophogen van de voorziening plantekorten (€ 170 miljoen), zie ook de toelichting bij de lasten.
- Een hogere onttrekking aan de reserve Zuidas van € 159,8 miljoen voor de overheveling van de vrije vereveningsruimte naar de reserve Vereveningsfonds. In het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2023 is besloten om de vereveningsruimte alleen nog te presenteren binnen de reserve Vereveningsfonds.
- Een lagere onttrekking doordat een aantal projecten zijn vertraagd, waarvoor separate reserveringen zijn opgenomen in het Vereveningsfonds (€ 6,7 miljoen).

Toevoegingen reserves

De toevoegingen in dit programmaonderdeel stijgen met € 175,8 miljoen naar € 281,4 miljoen. Dit komt door:

- Een hogere toevoeging aan de reserve Vereveningsfonds door de overheveling vanuit de reserve Zuidas (€ 159,8 miljoen), zie ook de toelichting bij de onttrekkingen.
- Een hogere toevoeging doordat de winstnemingen zijn gestegen (€ 16 miljoen). Zie ook de toelichting bij de baten.

2.1.3 Erfpacht

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	307,1	-98,2	208,9
Lasten	53,0	-2,6	50,4
Saldo Baten en Lasten	**254,1**	**-95,6**	**158,5**
Onttrekking	295,8	22,6	318,4
Toevoeging	235,9	-68,2	167,7
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**59,9**	**90,8**	**150,7**
Totaal Programmaonderdeel 1.3 Erfpacht	**314,0**	**-4,8**	**309,2**

De financiële stromen zijn het meest eenvoudig op te splitsen in canon, reguliere afkoopsommen en afkoopsommen overstap. De afkoopsommen worden verrekend met reserves. De canon betalende rechten zijn reguliere (jaarlijkse) inkomsten voor de algemene middelen.

De budgetafwijkingen in dit programmaonderdeel hebben een negatief effect van € 4,8 miljoen op de begroting die minder verbetert dan we in de voorjaarsnota hadden voorzien. Het erfpachtresultaat was toen naar boven bijgesteld. Deze opwaartse bijstelling komt lager uit doordat we minder canonopbrengsten ontvangen.
Het programmaonderdeel komt uit op een saldo van € 309,2 miljoen positief.

Baten

De baten in dit programmaonderdeel dalen met € 98,2 miljoen naar € 208,9 miljoen. Dit komt doordat er minder grond in erfpacht is uitgegeven door vertragingen in de gebiedsontwikkeling. Dit leidt tot:

- Lagere baten door minder afkoopsommen (€ 91,9 miljoen). De afkoopsommen worden verrekend met reserves, waardoor dit saldoneutraal is in de begroting.
- Lagere canonopbrengsten en overige baten (€ 6,3 miljoen).

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel dalen met € 2,6 miljoen naar € 50,4 miljoen. Dit komt door:

- Lagere lasten voor het reguliere erfpachtstelsel dat vooral het gevolg is van lagere apparaatskosten, omdat vacatures pas laat in 2023 zijn ingevuld en medewerkers gemiddeld lager zijn ingeschaald dan het begrote normbedrag (€ 1,5 miljoen).
- Lagere lasten voor de overstapregeling doordat er minder ICT-beheerwerkzaamheden worden uitgevoerd (€ 1,1 miljoen). Dit leidt ook tot een lagere onttrekking aan de reserve Financiering Erfpachtgrond.

Reserves

De ontvangen afkoopsommen worden verrekend met de reserves Afkoopsommen Erfpacht en reserve Financiering Erfpachtgrond. Daarnaast worden de kosten van de overstapregeling onttrokken uit de reserve Financiering Erfpachtgrond.

Onttrekkingen reserves

De onttrekkingen in dit programmaonderdeel stijgen met € 22,6 miljoen naar € 318,4 miljoen. Dit komt door:

- De onttrekking aan de reserve Afkoopsommen stijgt met € 23,7 miljoen als gevolg van de overstap erfpachters naar het eeuwigdurend stelsel.
- De onttrekking aan de reserve Financiering Erfpachtgrond daalt met € 1,1 miljoen doordat er minder kosten zijn gemaakt voor de overstapregeling.

Toevoegingen reserves

De toevoegingen in dit programmaonderdeel dalen met € 68,2 miljoen naar € 167,7 miljoen. Dit komt door:

- Een lagere toevoeging aan de reserve Afkoopsommen doordat we als gevolg van een lager uitgifteniveau minder afkoopsommen hebben ontvangen in het voortdurende stelsel (€ 51,7 miljoen).
- Een lagere toevoeging aan de reserve Financiering erfpachtgrond doordat we als gevolg van een lager uitgifteniveau minder afkoopsommen hebben ontvangen in het eeuwigdurende stelsel (€ 16,5 miljoen).

2.1.4 Wonen

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	105,5	-5,2	100,3
Lasten	203,6	-4,7	198,9
Saldo Baten en Lasten	**-98,1**	**-0,5**	**-98,7**
Onttrekking	42,2	-6,2	36,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**42,2**	**-6,2**	**36,0**
Totaal Programmaonderdeel 1.4 Bouwen en wonen	**-55,9**	**-6,7**	**-62,6**

De budgetafwijkingen in dit programmaonderdeel hebben een negatief effect van € 6,7 miljoen op de begroting. Het programmaonderdeel komt uit op een saldo van € 62,6 miljoen negatief.

Baten

De baten in dit programmaonderdeel dalen met € 5,2 miljoen naar € 100,3 miljoen. Dit komt door:

- Lagere baten voor grootstedelijke omgevingsvergunningen bij de Omgevingsdienst (WABO) (€ 6,7 miljoen). Belastingen verzorgt de invordering van de WABO-leges die door de Omgevingsdienst worden opgelegd. Op basis van de meest recente rapportages van de Omgevingsdienst worden in 2023 lagere opbrengsten aan leges verwacht van € 6,7 miljoen. Hiervan wordt een bedrag van € 2,6 miljoen veroorzaakt door de heffingsjaren 2022 en ouder. De daling heeft te maken met het teruglopen van het aantal bouwaanvragen. Dat komt onder andere door de coronacrisis, de stikstofcrisis, krapte op de arbeidsmarkt en de opgelopen inflatie.
- Lagere baten vanuit het Volkshuisvestingsfonds (€ 6,4 miljoen). Zie ook de toelichting bij de lasten.
- Hogere baten die vanuit het Rijk ontvangen zijn voor de aanpak energiearmoede (€ 4,9 miljoen). Zie de toelichting bij de lasten.
- Hogere baten vanuit het Rijk voor de Noodhulp Oekraïne (€ 3,0 miljoen). Zie ook de toelichting bij de lasten.

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel dalen met € 4,7 miljoen naar € 198,9 miljoen. Dit komt door:

- Lagere lasten vanuit het Volkshuisvestingsfonds (€ 6,4 miljoen). Dit houdt verband met de langere voorbereidingstijd die verenigingen van eigenaren nodig hebben om een subsidieaanvraag in te dienen voor het verduurzamen van woningen in Zuidoost. Deze onbestede (rijks)middelen worden via de balans overgeheveld naar latere jaren.
- Lagere lasten voor het isolatieoffensief (€ 4,3 miljoen). Dit komt onder andere doordat er minder energieadviezen zijn ingekocht dan gepland omdat de grenzen van de marktcapaciteit zijn bereikt. Deze middelen worden via de reserve incidentele coalitiemiddelen overgeheveld naar 2024.
- Hogere lasten voor de aanpak energiearmoede (€ 4,9 miljoen). Dit wordt veroorzaakt door het opschalen van projecten die succesvol bleken, zoals de kortingsactie voor witgoed en de energiebespaarservice.
- Hogere lasten voor de Noodhulp Oekraïne (€ 3,0 miljoen). In 2023 worden voor € 2,2 miljoen hogere transitiekosten verwacht, dan eerder gemeld bij de Voorjaarsnota 2023. Dit zijn de kosten om de panden gebruiksklaar te maken voor opvang. Daarnaast stijgen de exploitatielasten op de opvanglocaties met € 0,8 miljoen. Deze kosten worden gedekt door het Rijk.
- Verschillende kleinere lasten die afzonderlijk kleiner zijn dan € 1,0 miljoen. Deze lasten worden niet nader toegelicht.

Reserves

Onttrekkingen reserves

De onttrekkingen in dit programmaonderdeel dalen met € 6,2 miljoen naar € 36,0 miljoen. Dit komt door:

- Een lagere onttrekking uit de reserve Coalitiemiddelen Wonen vanwege onder andere het isolatieoffensief (€ 5,1 miljoen). Zie ook de toelichting bij de lasten.
- De overige onttrekkingen zijn individueel kleiner dan € 1,0 miljoen en lichten we niet verder toe.

2.1.5 Vastgoed

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	67,9	0,0	67,9
Lasten	51,4	1,8	53,2
Saldo Baten en Lasten	**16,5**	**-1,8**	**14,7**
Onttrekking	1,0	0,0	1,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**1,0**	**0,0**	**1,0**
Totaal Programmaonderdeel 1.5 Vastgoed	**17,6**	**-1,8**	**15,8**

De budgetafwijkingen in dit programmaonderdeel hebben een negatief effect van € 1,8 miljoen op de begroting. Het programmaonderdeel komt uit op een saldo van € 15,8 miljoen positief.

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 1,8 miljoen naar € 53,2 miljoen. Dit komt door:

- Hogere lasten door de verstrekte huurkorting in het kader van de Maatwerkregeling. Deze regeling was in verband met de coronacrisis in 2020 in het leven geroepen. Daarvoor was destijds een voorziening getroffen. Het restant van de voorziening van € 2,4 miljoen is eind 2021 vrijgevallen. Nagekomen en gehonoreerde aanvragen voor huurkorting leiden in 2023 nog tot de genoemde lasten van € 1,8 miljoen.

2.1.6 Duurzaamheid en milieubeheer

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	19,1	0,0	19,1
Lasten	93,8	-25,8	68,0
Saldo Baten en Lasten	**-74,7**	**25,8**	**-48,9**
Onttrekking	51,7	-25,8	25,9
Toevoeging	1,8	0,0	1,8
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**50,0**	**-25,8**	**24,2**
Totaal Programmaonderdeel 1.6 Duurzaamheid en milieubeheer	**-24,7**	**0,0**	**-24,7**

De budgetafwijkingen in dit programmaonderdeel hebben geen effect op de begroting. Het programmaonderdeel blijft op een saldo van € 24,7 miljoen negatief.

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel dalen met € 25,8 miljoen naar € 68,0 miljoen. Dit komt door:

- Lagere lasten voor het Klimaatfonds (€ 25,8 miljoen). De verwachte bestedingen uit het Klimaatfonds zijn herijkt en in de tijd uitgezet. De verwachte lasten in 2023 bedragen € 13,5 miljoen. Deze bestaan uit subsidies (€ 5,2 miljoen), MKB, Klimaatadaptatie, Renovatie en eigen assets (€ 6,8 miljoen), investering Mirandabad en Zonneweide Strandeiland (€ 1,3 miljoen) en enkele beheerskosten.

Reserves

De onttrekkingen in dit programmaonderdeel dalen met € 25,8 miljoen naar € 25,9 miljoen. Dit komt door een lagere onttrekking uit de reserve Klimaatfonds (€ 25,8 miljoen). De begrote onttrekking uit de reserve bedroeg € 39,3 miljoen. Zie de toelichting bij de lasten.

2.1.7 Begraafplaatsen en crematoria

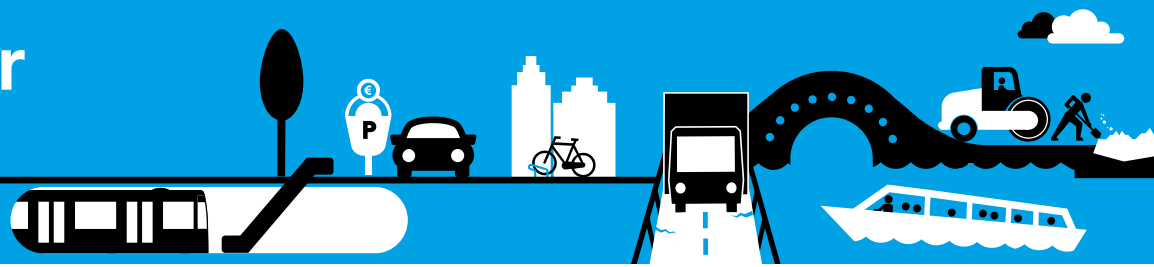
Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	8,8	0,0	8,8
Lasten	9,0	0,0	9,0
Saldo Baten en Lasten	**-0,1**	**0,0**	**-0,1**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal Programmaonderdeel 1.7 Begraaf-plaatsen en crematoria	**-0,1**	**0,0**	**-0,1**

Er zijn geen budgetafwijkingen in dit programmaonderdeel.

2.2 Openbare ruimte, Water, Groen en Vervoer

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	577,5	-3,5	574,0
Lasten	1.222,3	1,5	1.223,8
Saldo Baten en Lasten	**-644,7**	**-5,0**	**-649,8**
Onttrekking	252,0	-3,0	249,1
Toevoeging	430,8	11,0	441,8
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-178,7**	**-14,0**	**-192,7**
Totaal Programma 2 Openbare ruimte, Water, Groen en Vervoer	**-823,5**	**-19,0**	**-842,5**

Financiële toelichting

De begrotingswijzigingen in dit programma hebben een negatief effect van € 19,0 miljoen op de begroting. Het programma komt uit op een saldo van € 842,5 miljoen negatief. Per programmaonderdeel lichten we de wijzigingen toe.

2.2.1 Verkeer, vervoer en parkeren

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	52,0	-1,9	50,0
Lasten	259,4	3,3	262,7
Saldo Baten en Lasten	**-207,4**	**-5,3**	**-212,6**
Onttrekking	100,2	0,0	100,2
Toevoeging	424,3	2,0	426,3
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-324,1**	**-2,0**	**-326,1**
Totaal Programmaonderdeel 2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	**-531,5**	**-7,3**	**-538,8**

De begrotingswijzigingen in dit programmaonderdeel hebben een negatief effect van € 7,3 miljoen op de begroting. Het programmaonderdeel komt uit op een saldo van € 538,8 miljoen negatief.

Baten

De baten in dit programmaonderdeel dalen met € 1,9 miljoen naar € 50,0 miljoen.
Dit komt door:

- Lagere baten omdat er minder zakelijke parkeerabonnementen worden gesloten als gevolg van het hybride werken.

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 3,3 miljoen naar € 262,7 miljoen.
Dit komt vooral door:

- Hogere lasten door onder andere prijsstijgingen en realisatie vergunningensysteem bij fiscale parkeerhandhaving (€ 2,5 miljoen).
- Hogere lasten door prijsstijgingen en het op niveau brengen van schoonmaak, ICT en beveiliging in parkeergarages (€ 1,3 miljoen).
- Hogere dan geraamde beheerlasten van de in 2023 in gebruik genomen fietsenstallingen (€ 0,8 miljoen).
- Hogere lasten vanwege gestegen kosten voor onder andere de realisatie van het datawarehouse (€ 0,7 miljoen).
- Lagere lasten omdat de bestedingen voor het ontwikkelen van laadinfrastructuur achterblijven. Dit komt doordat projectvoorbereidingen, zoals het opstellen van de laadstrategie voor varen, vertraagd zijn. Met de exploitatie en plaatsing van laadpalen op openbare parkeerplaatsen verkrijgt Amsterdam inkomsten van een derde partij. Wat niet besteed wordt, wordt aan de reserve laadinfra toegevoegd. Naar verwachting zullen de lasten dit jaar lager zijn (€ 2,0 miljoen).

Reserves

Toevoegingen reserves

De toevoegingen in dit programmaonderdeel stijgen met € 2,0 miljoen naar € 426,3 miljoen. Dit komt door lagere lasten bij de exploitatie en plaatsing van laadpalen op openbare parkeerplaatsen waardoor er meer kan worden toegevoegd aan de reserve Laadinfra.

2.2.2 Openbaar vervoer

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	26,6	0,0	26,6
Lasten	84,2	0,5	84,7
Saldo Baten en Lasten	**-57,6**	**-0,5**	**-58,1**
Onttrekking	0,6	0,0	0,6
Toevoeging	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,6**	**0,0**	**0,6**
Totaal Programmaonderdeel 2.2 Openbaar vervoer	**-57,0**	**-0,5**	**-57,5**

De begrotingswijzigingen in dit programmaonderdeel hebben een negatief effect van € 0,5 miljoen op de begroting. Het programmaonderdeel komt uit op een saldo van € 57,5 miljoen negatief.

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 0,5 miljoen naar € 84,7 miljoen. Dit komt door hogere lasten voor de IJ-veren door een stijging van elektriciteits- en gastarieven.

2.2.3 Ophalen van afval en reinigen openbare ruimte

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	203,7	0,7	204,4
Lasten	234,8	-9,3	225,5
Saldo Baten en Lasten	**-31,1**	**10,0**	**-21,1**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	1,0	9,0	10,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-1,0**	**-9,0**	**-10,0**
Totaal Programmaonderdeel 2.3 Afval en reinigen openbare ruimte	**-32,1**	**1,0**	**-31,1**

De begrotingswijzigingen in dit programmaonderdeel hebben een positief effect van € 1,0 miljoen op de begroting. Het programmaonderdeel komt uit op een saldo van € 31,1 miljoen negatief.

Baten

De baten in dit programmaonderdeel stijgen met € 0,7 miljoen naar € 204,4 miljoen. Dit betreft baten afvalstoffenheffing en komt door een positieve bijstelling van aantal huishoudens en bedrijven (€ 0,5 miljoen) en een positief afwikkelverschil oude jaren (€ 0,2 miljoen). In de gesloten systematiek van de Afvalstoffenheffing wordt dit positieve resultaat toegevoegd aan de egalisatiereserve (€ 0,7 miljoen).

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel dalen met € 9,3 miljoen naar € 225,5 miljoen. Dit komt door:

- Lagere lasten afvalstoffenheffing door verlaging van de budgetten voor de afvalketen. Ondanks extra uitgaven aan de groei van de stad, extra inzet uitzendkrachten, extra routes voor grof afval en het sneller afhandelen van meldingen om de stad schoon te houden wordt een onderbesteding verwacht. Belangrijkste oorzaken liggen vooral in effecten van de route optimalisatie, minder meldingen van bewoners en een aantal investeringen en exploitatielasten die zijn vertraagd, waaronder projecten voor het optimaliseren van de bedrijfsvoering en het Groente-, fruit-, etensresten en tuinafval (GFE/T) project. Conform de methodiek van het gesloten systeem van de afvalstoffenheffing wordt dit voordeel toegevoegd aan de egalisatiereserve afval (€ 5,0 miljoen).
- Lagere lasten voor de kwijtschelding van de afvalstoffenheffing door een dalende trend in het aantal huishoudens dat in aanmerking komt voor kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen. Dit komt onder meer door de krappe arbeidsmarkt, hoge arbeidsmarktparticipatie en stijgende lonen. In de gesloten systematiek van de Afvalstoffenheffing wordt dit positieve resultaat toegevoegd aan de egalisatie-reserve afval (€ 3,3 miljoen).
- Lagere lasten voor incidentele knelpunten. In de Begroting 2023 is incidenteel € 2,0 miljoen toegekend voor het oplossen van knelpunten binnen de keten van afvalinzameling. De actuele prognose is dat er voldoende budget aanwezig is voor deze knelpunten en daardoor van deze middelen € 1,0 miljoen niet nodig is en terug kan vloeien naar de algemene middelen.

Reserves

Toevoegingen reserves

De toevoegingen in dit programmaonderdeel stijgen met € 9,0 miljoen naar € 10,0 miljoen. Zie toelichting bij de baten en lasten. In het gesloten systeem van de afvalstoffenheffing worden overschotten toegevoegd aan de egalisatiereserve afval voor het opvangen van grote fluctuaties in de kostenontwikkeling en verrekening met de tarieven in de toekomst.

2.2.4 Beheer en onderhoud openbare ruimte

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	35,7	0,8	36,5
Lasten	255,8	6,6	262,4
Saldo Baten en Lasten	**-220,1**	**-5,8**	**-225,9**
Onttrekking	94,1	-3,6	90,5
Toevoeging	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**94,1**	**-3,6**	**90,5**
Totaal Programmaonderdeel 2.4 Beheer en onderhoud Openbare Ruimte	**-126,1**	**-9,4**	**-135,4**

De begrotingswijzigingen in dit programmaonderdeel hebben een negatief effect van € 9,4 miljoen op de begroting. Het programmaonderdeel komt uit op een saldo van € 135,4 miljoen negatief.

Baten

De baten in dit programmaonderdeel stijgen met € 0,8 miljoen naar € 36,5 miljoen. De wijzigingen lichten we niet verder toe, omdat deze afzonderlijk kleiner zijn dan € 1,0 miljoen.

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 6,6 miljoen naar € 262,4 miljoen. Dit komt door:

- Hogere afschrijvingslasten op materiële activa (€ 3,5 miljoen). In de jaarrekening 2022 zijn correcties doorgevoerd die doorwerken in de hoogte van de afschrijvingslasten 2023 (€ 1,4 miljoen). Daarnaast is een check gedaan of reeds afgeronde projecten ook daadwerkelijk gereed waren gemeld in de financiële administratie. Dit leidt tevens tot een aanvullende afschrijvingslast in 2023 conform de BBV-regelgeving (€ 2,1 miljoen).
- Hogere lasten door hogere tarieven voor elektriciteit en gas (€ 3,0 miljoen). Dit betreft openbare verlichting (€ 1,5 miljoen), tunnels (€ 1,1 miljoen), civiele constructies/beweegbare bruggen (€ 0,3 miljoen) en verkeersregelinstallaties (€ 0,1 miljoen).
- Hogere lasten omdat de scope voor het lopende investeringsproject Oranje Loper in 2023 is gewijzigd. Door de scopewijziging zijn niet alle kosten in de voorbereiding volledig toe te schrijven aan het project Oranje Loper. Conform de BBV-regelgeving moeten deze uitgaven in de exploitatie worden verantwoord en zijn geraamd op (€ 2,9 miljoen).
- Hogere lasten voor Westpoortweg door problemen met het wegdek (€ 1,4 miljoen). Tegenover deze hogere lasten staat ook een hogere onttrekking aan de reserve Stadsbehoud. Per saldo is de mutatie dus neutraal.
- Hogere lasten door actualisering kapitaallasten bij de Voorjaarsnota 2023. Het budget wagenpark is een gefixeerd budget, omdat leeftijd wagenpark, onderhoud en verbruik communicerende vaten zijn. In de Voorjaarsnota 2023 is budget verlaagd met € 1,0 miljoen. In de Najaarsnota wordt dit gecorrigeerd voor boekjaar 2023 (€ 1,0 miljoen).
- Lagere lasten door het verschuiven van groot onderhoud plus projecten naar 2024 (€ 2,0 miljoen). Deze projecten betreffen het doorvoeren van verbetermaatregelen in het ontwerp wanneer onderhoud wordt uitgevoerd en komen voort uit verschillende beleidsprogramma's, zoals veiligheid en klimaat adaptieve maatregelen. Tegenover deze lagere lasten staat ook een lagere onttrekking aan de reserve Stadsbehoud. Per saldo is de mutatie dus neutraal.
- Lagere lasten door uitstel van een deel van de geplande aanpassingen naar 2024 (€ 1,5 miljoen) en lagere achterstalligheid bij Verkeersregelinstallaties (€ 0,5 miljoen). Tegenover deze lagere lasten staat ook een lagere onttrekking aan de reserve Achterstallig Onderhoud. Per saldo is de mutatie dus neutraal.
- Herverdelen van areaal, nominale en apparaatsmiddelen ten gunste van programmaonderdeel 2.6 Groen en dierenwelzijn ter dekking van hogere lasten door stijging van de tarieven voor de contracten groen en hogere lasten van het wagenpark groen (€ 1,0 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1,0 miljoen.

Reserves

Onttrekkingen reserves

De onttrekkingen in dit programmaonderdeel dalen met € 3,6 miljoen naar € 90,5 miljoen. Dit komt door:

- Lagere onttrekking aan de reserve stadsbehoud, doordat er een bijdrage van de Vervoersregio Amsterdam wordt ontvangen en de lasten per saldo lager zijn (€ 1,4 miljoen). Zie ook de toelichting op de baten en lasten.
- Lagere onttrekking aan de reserve Achterstallig onderhoud door uitstel en bijstelling van achterstallig onderhoud (€ 2,0 miljoen). Zie ook toelichting op de lasten.
- Overige wijzigingen lichten we niet verder toe, omdat deze afzonderlijk kleiner zijn dan € 1,0 miljoen.

2.2.5 Water

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	3,9	0,0	3,9
Lasten	56,0	0,7	56,6
Saldo Baten en Lasten	**-52,0**	**-0,7**	**-52,7**
Onttrekking	28,0	-0,8	27,2
Toevoeging	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**28,0**	**-0,8**	**27,2**
Totaal Programmaonderdeel 2.5 Water	**-24,1**	**-1,4**	**-25,5**

De begrotingswijzigingen in dit programmaonderdeel hebben een negatief effect van € 1,4 miljoen op de begroting. Het programmaonderdeel komt uit op een saldo van € 25,5 miljoen negatief.

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 0,7 miljoen naar € 56,6 miljoen. Dit komt door:

- Hogere lasten voor het bedienen van bruggen en sluizen door onder meer extra inhuur door een storing in het videosysteem van de centrale object bediening. Door een verkeerd uitgevoerde ICT-update is het nog steeds niet mogelijk om de bruggen en sluizen op afstand te bedienen. De brugwachters moeten nu de bruggen en sluizen handmatig bedienen, wat arbeidsintensief is (€ 1,3 miljoen).
- Hogere lasten voor energie door hogere tarieven voor elektriciteit en gas. Dit betreft civiele constructies/sluizen (€ 0,1 miljoen).
- Lagere lasten voor het programma Bruggen en Kademuren door vooral minder monitoring- en data-analysekosten. Daarnaast zijn de personeelskosten lager, onder meer op het gebied van informatievoorziening, omdat een aantal vacatures niet ingevuld kunnen worden. Tegenover deze lagere lasten staat ook een lagere onttrekking aan de reserve Achterstallig Onderhoud (€ 0,8 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1,0 miljoen.

Reserves

Onttrekkingen reserves

De onttrekkingen in dit programmaonderdeel dalen met € 0,8 miljoen naar € 27,2 miljoen. Zie toelichting bij de lasten.

2.2.6 Groen en dierenwelzijn

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	3,2	0,0	3,2
Lasten	99,1	2,8	101,9
Saldo Baten en Lasten	**-96,0**	**-2,8**	**-98,8**
Onttrekking	29,2	1,4	30,6
Toevoeging	1,0	0,0	1,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**28,2**	**1,4**	**29,6**
Totaal Programmaonderdeel 2.6 Groen en Dierenwelzijn	**-67,7**	**-1,5**	**-69,2**

De begrotingswijzigingen in dit programmaonderdeel hebben een negatief effect van € 1,5 miljoen op de begroting. Het programmaonderdeel komt uit op een saldo van € 69,2 miljoen negatief.

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 2,8 miljoen naar € 101,9 miljoen. Dit komt door:

- Hogere lasten voor digitalisering en datakwaliteit opschonen groen (Groen op Orde Amsterdam) (€ 1,4 miljoen). Zie ook toelichting bij de reserves.
- Hogere lasten beheer en onderhoud groen door stijging tarieven contracten en hogere lasten van wagenpark groen (€ 1,0 miljoen) gedekt door herverdeling van areaal, nominale- en apparaatsmiddelen vanuit programmaonderdeel 2.4. Betreft een verschuiving van de middelen van programmaonderdeel 2.4 naar 2.6.
- Hogere lasten door de storm in juli 2023 waarbij veel bomen zijn omgevallen. Deze lasten betreffen het opruimen en herstellen van de schade en inspecties (€ 0,5 miljoen). De herplant van deze omgevallen bomen maakt hier nog geen onderdeel van uit en komen terug in 2024.
- Overige wijzigingen lichten we niet verder toe, omdat deze afzonderlijk kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Reserves

Onttrekkingen reserves

De onttrekkingen in dit programmaonderdeel stijgen met €1,4 miljoen naar € 30,6 miljoen. Dit komt door een hogere onttrekking aan de reserve Stadsbehoud ter dekking van hogere lasten voor digitalisering en datakwaliteit opschonen groen.

2.2.7 Riool en drinkwater

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	252,5	-3,1	249,4
Lasten	233,0	-3,1	229,9
Saldo Baten en Lasten	**19,5**	**0,0**	**19,5**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	4,5	0,0	4,5
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-4,5**	**0,0**	**-4,5**
Totaal Programmaonderdeel 2.7 Riool en Drinkwater	**15,0**	**0,0**	**15,0**

De begrotingswijzigingen in dit programmaonderdeel hebben geen effect op de begroting. Het programmaonderdeel komt uit op een saldo van € 15,0 miljoen positief.

Baten

De baten in dit programmaonderdeel dalen met € 3,1 miljoen naar € 249,4 miljoen.
Dit komt door:

- Lagere baten uit verkoop drinkwater omdat er minder vraag naar drinkwater is. Daarom wordt er 2,5 procent minder drinkwater geproduceerd (€ 2,1 miljoen).
- Lagere baten rioolheffing omdat de nog op te leggen rioolheffing voor het jaar 2022 te hoog is ingeschat. Het ontstane afwikkelresultaat over belastingjaar 2022 van € 1 miljoen negatief wordt in de exploitatie van 2023 meegenomen. Deze lagere baten worden onttrokken aan de voorziening rioleringstaken. Zie toelichting bij de lasten (€ 1,0 miljoen).

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel dalen met € 3,1 miljoen naar € 229,9 miljoen.
Dit komt door:

- Lagere lasten in verband met niet ingevulde vacatureruimte en door de vermindering van de openstaande debiteuren drinkwater (€ 2,1 miljoen).
- Lagere lasten in verband met de gesloten systematiek van de rioleringstaken waarbij de lagere baten dan voorzien ten laste van de egalisatievoorziening komen. Zie ook toelichting bij de baten (€ 1,0 miljoen).

2.3 Economie, Kunst, Cultuur en Erfgoed

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	24,6	-0,4	24,2
Lasten	257,2	-11,4	245,8
Saldo Baten en Lasten	**-232,6**	**11,0**	**-221,7**
Onttrekking	34,7	-8,8	25,9
Toevoeging	3,7	2,1	5,8
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**31,0**	**-10,9**	**20,1**
Totaal Programma 3 Economie, kunst, cultuur en erfgoed	**-201,6**	**0,0**	**-201,6**

Financiële toelichting

De budgetafwijkingen in dit programma hebben geen effect op de begroting. Het programma komt uit op een saldo van € 201,6 miljoen negatief. Per programma-onderdeel lichten we de afwijkingen toe.

2.3.1 Economie en innovatie

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	23,6	-0,4	23,2
Lasten	76,7	-6,3	70,5
Saldo Baten en Lasten	**-53,2**	**5,9**	**-47,3**
Onttrekking	27,9	-5,1	22,8
Toevoeging	3,7	0,8	4,5
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**24,2**	**-5,8**	**18,4**
Totaal Programmaonderdeel 3.1 Economie en innovatie	**-29,0**	**0,0**	**-28,9**

Baten

De baten in dit programmaonderdeel dalen met € 0,4 miljoen naar € 23,2 miljoen. De wijzigingen lichten we niet toe, omdat deze afzonderlijk kleiner zijn dan € 1,0 miljoen.

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel dalen met € 6,3 miljoen naar € 70,5 miljoen. Dit komt vooral door:

- Lagere lasten voor het stimuleren van de brede welvaart. Door de opstartfase landen de lasten in de volgende boekjaren (€ 2,5 miljoen). Zie ook toelichting bij de reserves.
- Lagere lasten voor de regeling ondersteuning kleine ondernemers in de energiekosten en advies- en fixteams. Na een succesvolle eerste tranche is de aanbesteding voor de tweede tranche pas in oktober 2023 afgerond. Hierdoor vallen de lasten in het volgende jaar (€ 2,0 miljoen). Zie ook toelichting bij de reserves.
- Lagere lasten voor het Economisch Herstel- en Investeringsplan. Dit betreft maatregelen voor de transitie naar een economie die minder op de bezoekerseconomie is gericht. Een aantal lasten vindt plaats in de volgende jaren en verloopt via de reserve Economische Structuur- en Arbeidsmarktversterking (ESA) (€ 0,9 miljoen). Zie ook toelichting bij de reserves.

Reserves

Onttrekkingen reserves

De onttrekkingen in dit programmaonderdeel dalen met € 5,1 miljoen naar € 22,8 miljoen. Dit komt door:

- Lagere onttrekking aan de reserve incidentele coalitiemiddelen voor het stimuleren van de brede welvaart. Vanuit de opstartfase komen de lasten in volgende boekjaren te vallen (€ 1,8 miljoen).
- Lagere onttrekking aan de reserve incidentele coalitiemiddelen voor de regeling ondersteuning kleine ondernemers in de energiekosten en advies- en fixteams. Zie toelichting bij de lasten (€ 2,0 miljoen).
- Lagere onttrekking aan de reserve Economische Structuur- en Arbeidsmarktversterking (ESA) voor het Economisch Herstel- en Investeringsplan. Zie de toelichting bij de lasten (€ 0,9 miljoen).
- Lagere onttrekking aan de reserve voor het Amsterdam Institute for Advanced Metropolitan Solutions (AMS) (€ 0,3 miljoen).
- Lagere onttrekking door besluitvorming van een aantal subsidies die binnenkort plaatsvinden waarbij de projectlasten in het volgende jaar vallen, dit verloopt via de reserve ESA (€ 0,2 miljoen).

Toevoegingen reserves

De toevoegingen in dit programmaonderdeel stijgen met € 0,8 miljoen naar € 4,5 miljoen. Dit komt door een hogere toevoeging aan de reserve ESA doordat de lasten voor de stimulering van de brede welvaart lager zijn.

2.3.2 Kunst en cultuur

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	0,8	0,0	0,8
Lasten	177,0	-5,1	172,0
Saldo Baten en Lasten	**-176,2**	**5,1**	**-171,2**
Onttrekking	6,4	-3,7	2,6
Toevoeging	0,0	1,4	1,4
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**6,4**	**-5,1**	**1,3**
Totaal Programmaonderdeel 3.2 Kunst en cultuur	**-169,9**	**0,0**	**-169,9**

De budgetafwijkingen in dit programmaonderdeel hebben per saldo geen effect op de begroting. Het programmaonderdeel komt uit op een saldo van € 169,9 miljoen negatief.

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel dalen met € 5,1 miljoen naar € 172,0 miljoen. Dit komt door:

- Lagere lasten voor nieuwe culturele voorzieningen in de wijken. De nieuwe culturele voorzieningen in de wijken worden later opgeleverd dan gepland. Het kost meer tijd dan voorzien om geschikte locaties te vinden en ook de afstemming met belanghebbenden vergt meer tijd (€ 2,4 miljoen). Zie ook toelichting bij de reserves.
- Lagere lasten doordat minder gebruik is gemaakt van het noodfonds energie. Door de sterke stijging van de energiekosten is in 2022 een noodfonds ingesteld, om verschillende redenen is hiervan is minder gebruik gemaakt. Belangrijkste redenen zijn dat een aantal culturele instellingen nog gebruik kon maken van het vaste energiecontract en dat de instellingen de hogere kosten hebben kunnen dekken uit eigen middelen (€ 2,5 miljoen). Zie ook toelichting bij de reserves.
- Overige wijzigingen lichten we niet verder toe, omdat deze afzonderlijk kleiner zijn dan € 1,0 miljoen.

Reserves

Onttrekkingen reserves

De onttrekkingen in dit programmaonderdeel dalen met € 3,7 miljoen naar € 2,6 miljoen. Dit komt vooral door:

- Lagere onttrekking aan de reserve Kunstenplan voor nieuwe culturele voorzieningen in de wijken. Zie toelichting bij de lasten (€ 1,0 miljoen).
- Lagere onttrekking aan de reserve incidentele coalitiemiddelen doordat minder gebruik is gemaakt van het noodfonds energie. Zie toelichting bij de lasten (€ 2,5 miljoen).
- Overige wijzigingen lichten we niet verder toe, omdat deze afzonderlijk kleiner zijn dan € 1,0 miljoen.

Toevoegingen reserves

De toevoegingen in dit programmaonderdeel stijgen met € 1,4 miljoen naar € 1,4 miljoen. Dit komt door de hogere toevoeging aan de reserve Kunstenplan doordat de lasten voor de culturele voorzieningen in de wijken lager zijn.

2.3.3 Erfgoed

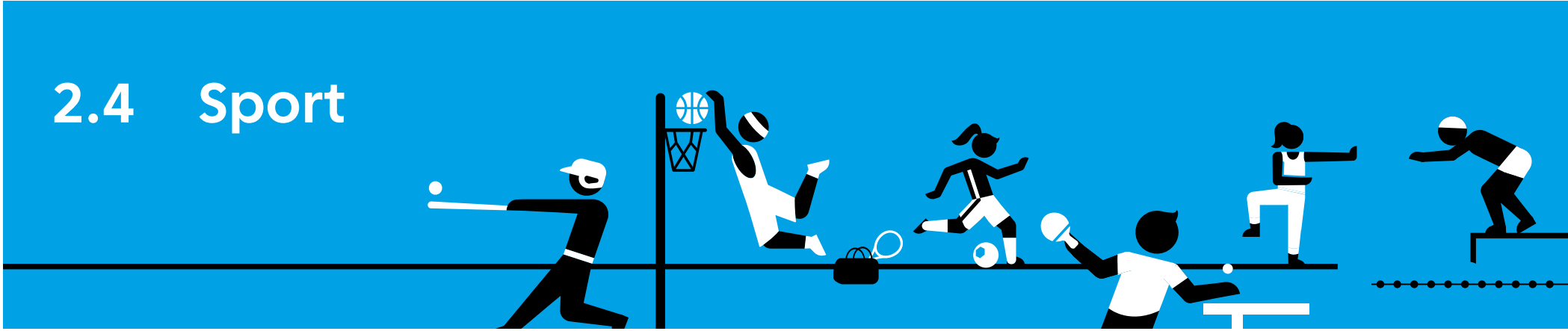
Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	0,2	0,0	0,2
Lasten	3,4	0,0	3,4
Saldo Baten en Lasten	**-3,2**	**0,0**	**-3,2**
Onttrekking	0,4	0,0	0,4
Toevoeging	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,4**	**0,0**	**0,4**
Totaal Programmaonderdeel 3.3 Erfgoed	**-2,8**	**0,0**	**-2,8**

Er zijn geen budgetafwijkingen in dit programmaonderdeel.

2.4 Sport

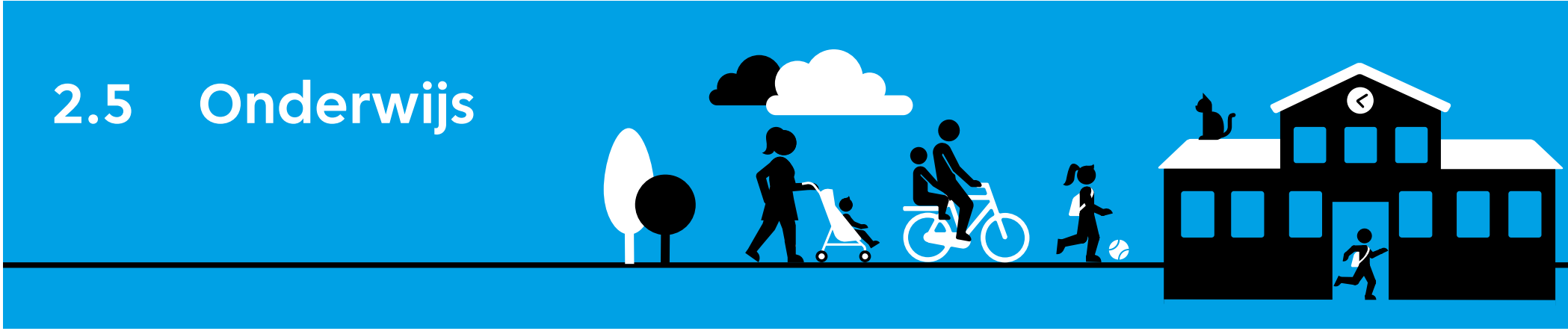
(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	31,2	0,0	31,2
Lasten	97,5	0,1	97,6
Saldo Baten en Lasten	**-66,3**	**-0,1**	**-66,4**
Onttrekking	1,8	0,0	1,8
Toevoeging	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**1,8**	**0,0**	**1,8**
Totaal Programma 4 Sport	**-64,5**	**-0,1**	**-64,6**

Financiële toelichting

In dit programma is er een afwijking kleiner dan € 0,1 miljoen die gemeentebreed neutraal is. We lichten deze niet verder toe.

2.5 Onderwijs

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	65,1	-1,8	63,4
Lasten	308,4	-5,7	302,7
Saldo Baten en Lasten	**-243,3**	**4,0**	**-239,3**
Onttrekking	3,1	-0,6	2,5
Toevoeging	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**3,1**	**-0,6**	**2,5**
Totaal Programma 5 Onderwijs	**-240,2**	**3,4**	**-236,9**

Financiële toelichting

De budgetafwijkingen in dit programma hebben een positief effect van € 3,4 miljoen op de begroting. Het programma komt uit op een saldo van € 236,9 miljoen negatief.

Baten

De baten in dit programma dalen met € 1,8 miljoen naar € 63,4 miljoen.
Dit komt door:

- Lagere baten doordat we minder rijksinkomsten vanuit diverse regelingen, zoals het Nationaal programma onderwijs (NPO) en de specifieke uitkering Regeling ontheemden, uitgeven (€ 1,8 miljoen). Hiervan reserveren € 1,6 miljoen voor toekomstige jaren.
- De overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat deze afzonderlijk kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Lasten

De lasten in dit programma dalen met € 5,7 miljoen naar € 302,7 miljoen.
Dit komt vooral door:

- Lagere huurlasten voor enkele gemeentelijke voorzieningen. Dit wordt veroorzaakt door vertraging in de aanbesteding en realisatie van tijdelijke huisvesting. Ook vallen huurkosten lager uit dan van tevoren geschat (€ 2,0 miljoen).
- Lagere lasten voor mobiliteit Oekraïners doordat de beschikbaar gestelde middelen via het gemeentefonds niet volledig besteed worden (€ 1,0 miljoen).
- Lagere lasten doordat we minder rijksinkomsten uitgeven (€ 1,8 miljoen). Zie ook toelichting bij de baten.
- Hogere lasten door een bijdrage aan het ministerie van OCW (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) voor de transitiekosten van de fusie tussen ROC TOP en ROC van Amsterdam-Flevoland. Deze middelen zijn geoormerkt voor een bijdrage aan de benodigde kwaliteitsimpuls voor studenten (€ 1 miljoen).
- Overige afwijkingen van in totaal € 1,9 miljoen lagere lasten lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Reserves

Onttrekkingen reserves

De onttrekkingen in dit programmaonderdeel dalen met € 0,6 miljoen naar € 2,5 miljoen. De afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat deze kleiner zijn dan € 1,0 miljoen.

2.6 Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	144,1	7,2	151,2
Lasten	1.257,3	4,6	1.261,9
Saldo Baten en Lasten	**-1.113,3**	**2,6**	**-1.110,7**
Onttrekking	32,7	1,6	34,3
Toevoeging	26,8	3,5	30,3
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**6,0**	**-1,9**	**4,0**
Totaal Programma 6 Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit	**-1.107,3**	**0,6**	**-1.106,7**

Financiële toelichting

De budgetafwijkingen in dit programma hebben een positief effect van € 0,6 miljoen op de begroting. Het programma komt uit op een saldo van € 1.106,7 miljoen negatief. Per programmaonderdeel lichten we de afwijkingen toe.

2.6.1 Basisvoorzieningen

Financiële afwijkingen

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	94,0	0,0	94,0
Lasten	293,8	3,3	297,2
Saldo Baten en Lasten	**-199,8**	**-3,3**	**-203,2**
Onttrekking	7,4	0,0	7,4
Toevoeging	1,0	0,0	1,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**6,5**	**0,0**	**6,5**
Totaal Programmaonderdeel 6.1 Basisvoorzieningen	**-193,4**	**-3,3**	**-196,7**

De budgetafwijkingen in dit programmaonderdeel hebben een negatief effect van € 3,3 miljoen op de begroting. Het programmaonderdeel komt uit op een saldo van € 196,7 miljoen negatief. Per programmaonderdeel lichten we de volgende afwijkingen toe.

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 3,3 miljoen naar € 297,2 miljoen. Dit komt door:

- Hogere lasten voor de stadsdelen van € 2,0 miljoen voor kosten van gebiedsmakelaars in de gebieden Nieuw-West, Noord en Zuid-Oost. Door het late moment van toekenning van het budget zijn de middelen voor 2023 ook incidenteel ingezet voor de dekking van het tekort op het salarisbudget als gevolg van het CAO-akkoord. Vanaf 2024 wordt het bedrag van € 2,0 miljoen volledig ingezet voor de gebiedsmakelaar en de extra inzet aan de grote opgave in de drie gebieden.
- Hogere lasten door overheveling van middelen die ten onrechte zijn opgenomen in programmaonderdeel B.5 Overhead. Het betreft taakstellingen inzake banenafspraak, het programma hervormen en besparen en de vorming van een datateam (€ 1,2 miljoen).

2.6.2 Wijkteams

Financiële afwijkingen

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	0,9	0,0	0,9
Lasten	122,8	-0,6	122,2
Saldo Baten en Lasten	**-121,9**	**0,6**	**-121,3**
Onttrekking	1,6	0,0	1,6
Toevoeging	3,3	0,0	3,3
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-1,7**	**0,0**	**-1,7**
Totaal Programmaonderdeel 6.2 Wijkteams	**-123,6**	**0,6**	**-123,0**

De budgetafwijkingen in dit programmaonderdeel hebben een positief effect van € 0,6 miljoen op de begroting. Het programmaonderdeel komt uit op een saldo van € 123,0 miljoen negatief.

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel dalen met € 0,6 miljoen naar € 122,2 miljoen. In dit programmaonderdeel is er een afwijking kleiner dan € 1,0 miljoen die gemeentebreed neutraal is. We lichten deze niet verder toe.

2.6.3 Individuele voorzieningen

Financiële afwijkingen

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	49,1	7,2	56,3
Lasten	831,6	1,4	833,0
Saldo Baten en Lasten	**-782,4**	**5,8**	**-776,7**
Onttrekking	23,7	1,1	24,7
Toevoeging	22,5	3,5	26,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**1,2**	**-2,4**	**-1,2**
Totaal Programmaonderdeel 6.3 Individuele voorzieningen	**-781,2**	**3,4**	**-777,9**

De budgetafwijkingen in dit programmaonderdeel hebben een positief effect van € 3,4 miljoen op de begroting. Het programmaonderdeel komt uit op een saldo van € 777,9 miljoen negatief.

Baten

De baten in dit programmaonderdeel stijgen met € 7,2 miljoen naar € 56,3 miljoen.
Dit komt door:

- Hogere baten voor de uitvoering van het Integraal zorgakkoord. Zie ook de toelichting bij de lasten.

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 1,4 miljoen naar € 833,0 miljoen.
Dit komt door:

- Hogere lasten door een stijging van de Individuele Betaalovereenkomsten met hoge contractwaarden (€ 2,6 miljoen).
- Hogere lasten door een toename van het aantal Persoonsgebonden budgetten (PGB) in complexere jeugdzorg (€1,4 miljoen).
- Hogere lasten bij enkelvoudige specialistische jeugdhulp (ESJH) als gevolg van een toename in het aantal cliënten, en complexere en daarmee duurdere zorgtrajecten. Hoog specialistische jeugdhulp (HSJH) wordt uitgevoerd door ESJH-partners. De trend is dat cliënten die hoog specialistische jeugdhulp nodig hebben direct aangemeld worden bij een ESJH-partner. ESJH-partners zetten in 2023 vaker duurzame hulp in dan in voorgaande jaren (€2,6 miljoen).
- Hogere lasten voor hoog specialistische jeugdhulp (HSJH) voor de ombouw van de voorzieningen zoals de gesloten jeugdhulp (€1,2 miljoen). Daarnaast zijn extra middelen nodig om het Mobielcrisisteam draaiende te houden vooruitlopend op het inrichten van een (regionale) Integrale crisisdienst per 2024 van € 0,5 miljoen (€ 1,7 miljoen).
- De hogere lasten zijn voor de uitvoering van het Integraal zorgakkoord (€ 7,2 miljoen). Hiertegenover staan baten.
- Lagere lasten bij de gecertificeerde instellingen door het sterker en sneller afnemen van het aantal gezinnen bij de gecertificeerde instellingen en door lagere personeelslasten wegens krapte op de arbeidsmarkt (€ 2,9 miljoen).
- Lagere lasten door een meevaller op het programma Migratie, Asiel en Ongedocumenteerden (MAO) (€ 1,4 miljoen).
- Lagere lasten voor Maatschappelijke Opvang. Door een nieuw landelijk rekenmodel hebben we in de septembercirculaire op de decentralisatie-uitkering Maatschappelijke Opvang (DUMO) minder rijksmiddelen ontvangen (€ 2,8 miljoen).
- Lagere lasten door een dotatie aan de egalisatiereserve jeugd voor de aanpak wachtlijsten HSJH in 2024 en 2025 (€ 3,5 miljoen).
- Overige afwijkingen van de lagere lasten lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen (€ 3,7 miljoen).

Reserves

Onttrekkingen reserves

De onttrekkingen in dit programmaonderdeel stijgen met € 1,1 miljoen naar € 24,7 miljoen. Dit komt door een hogere onttrekking aan de egalisatiereserve jeugd om de hogere lasten binnen de jeugdhulp deels te dekken.

Toevoegingen reserves

De toevoegingen in dit programmaonderdeel stijgen met € 3,5 miljoen naar € 26,0 miljoen. Dit komt door een hogere toevoeging van € 3,5 miljoen aan de egalisatiereserve Jeugd. Bij de Voorjaarsnota 2023 is in 2023 en 2024 € 4,5 miljoen beschikbaar gesteld voor de aanpak wachtenden specialistische jeugdhulp. De verwachting is dat in 2023 slechts een deel van de beschikbare middelen wordt besteed. Het resulteert in een toevoeging van € 3,5 miljoen aan de egalisatiereserve Jeugd. Onttrekkingen vinden plaats in 2024 en 2025.

2.6.4 Diversiteit

Financiële afwijkingen

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	0,0	0,0	0,0
Lasten	9,1	0,5	9,6
Saldo Baten en Lasten	**-9,1**	**-0,5**	**-9,6**
Onttrekking	0,0	0,5	0,5
Toevoeging	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,5**	**0,5**
Totaal Programmaonderdeel 6.4 Diversiteit	**-9,1**	**0,0**	**-9,1**

De budgetafwijkingen in dit programmaonderdeel hebben geen effect op de begroting. Het programmaonderdeel blijft gelijk met een saldo van € 9,1 miljoen negatief.

Lasten

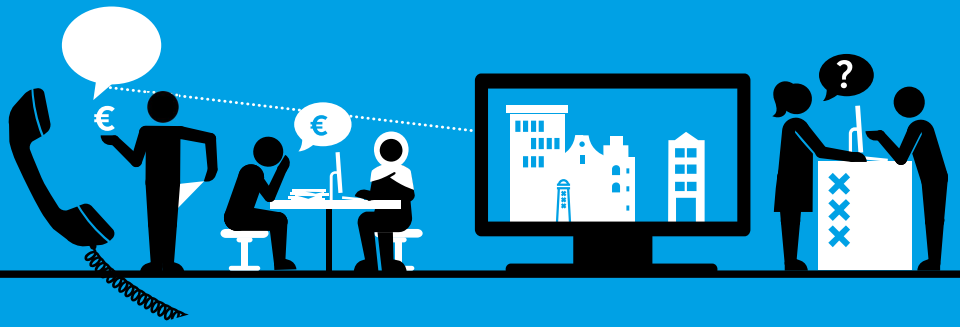
De lasten stijgen met € 0,5 miljoen in verband met de voorbereiding van de programmering van het Nationaal Slavernijmuseum. Deze kosten worden gedekt uit coalitiemiddelen.

Reserves

Onttrekkingen reserves

De onttrekkingen in dit programmaonderdeel stijgen met € 0,5 miljoen naar € 0,5 miljoen. Dit komt door een onttrekking van € 0,5 miljoen om de gemaakte voorbereidingskosten te dekken. Deze kosten worden deels gedekt uit Rijksmiddelen en deels uit coalitiemiddelen ten behoeve van het Nationaal Slavernijmuseum. Voor 2023 worden de coalitiemiddelen voor circa €0,5 miljoen onttrokken ter dekking van voorbereidingskosten.

2.7 Sociale zaken en Armoedebestrijding

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	762,0	15,7	777,6
Lasten	1.187,0	-9,8	1.177,2
Saldo Baten en Lasten	**-425,0**	**25,4**	**-399,6**
Onttrekking	48,8	-4,7	44,1
Toevoeging	21,6	17,0	38,6
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**27,2**	**-21,6**	**5,6**
Totaal Programma 7 Sociale zaken en Armoedebestrijding	**-397,8**	**3,8**	**-394,0**

Financiële toelichting

De budgetafwijkingen in dit programma hebben een positief effect van € 3,8 miljoen op de begroting. Het programma komt uit op een saldo van € 394,0 miljoen negatief. Per programmaonderdeel lichten we de afwijkingen toe.

2.7.1 Inkomensregelingen

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	715,2	5,8	721,0
Lasten	770,0	-13,1	756,9
Saldo Baten en Lasten	**-54,8**	**18,9**	**-35,9**
Onttrekking	36,1	-4,2	31,9
Toevoeging	21,5	17,0	38,5
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**14,6**	**-21,2**	**-6,6**
Totaal Programmaonderdeel	**-40,2**	**-2,3**	**-42,5**

De budgetafwijkingen in dit programmaonderdeel hebben een negatief effect van € 2,3 miljoen op de begroting. Het programmaonderdeel komt uit op een saldo van € 42,5 miljoen negatief.

Baten

De baten in dit programmaonderdeel stijgen met € 5,8 miljoen naar € 721,0 miljoen. Dit komt door:

- Hogere baten door de gewijzigde raming op de bijstand. Het definitief macrobudget 2023 is naar boven bijgesteld door de verhoogde taakstelling van statushouders (€ 6,2 miljoen).
- Hogere baten voor de coördinatie en regie van de HUB-functie Amsterdam (aanmeldcentrum voor vluchtelingen uit Oekraïne). Dit betreft een verwachte bijdrage van de veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland voor 2023. Dit leidt ook tot hogere lasten in dit programmaonderdeel (€ 0,6 miljoen). Zie ook toelichting bij de lasten.
- Lagere baten vanuit het Rijk doordat nieuwe gemengde woonlocaties niet in 2023 maar in 2024 worden opgeleverd. De verwachte Rijksbijdrage voor 2023 komt hierdoor te vervallen (€ 1,0 miljoen).
  Zie ook toelichting bij de lasten.
- De overige baten zijn afzonderlijk kleiner dan € 1,0 miljoen en lichten we niet verder toe.

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel dalen met € 13,1 miljoen naar € 756,9 miljoen. Dit komt door:

- Hogere lasten door het invullen van de taakstelling op nominaal na verwerking van de CAO 2023 (€ 1,0 miljoen) en het incidenteel invullen van resterende taakstellingen (€ 0,4 miljoen).
- Hogere lasten door extra inzet op bezwaar en beroep (€ 0,9 miljoen).
- Hogere lasten voor de coördinatie en regie van de HUB-functie Amsterdam. Betreft een actualisatie van de verwachte uitgaven voor de landelijke instroom van Oekraïense vluchtelingen (€ 0,6 miljoen).
- Lagere lasten door de gewijzigde raming op de bijstand. De verwachting is dat de dalende trend van het aantal bijstandsgerechtigden zich tot het einde van het jaar zal voortzetten (€ 10,8 miljoen).
- Lagere lasten door uitstel van de ingebruikname van de nieuwe module Systeem Vernieuwing Werk en Inkomen (€ 4,2 miljoen). Zie ook toelichting bij de reserves.
- Lagere lasten doordat nieuwe gemengde woonlocaties niet in 2023 maar in 2024 worden opgeleverd. (€ 1,0 miljoen).
- De overige lasten zijn afzonderlijk kleiner dan € 1,0 miljoen en lichten we niet verder toe.

Reserves

Onttrekkingen reserves

De onttrekkingen in dit programmaonderdeel dalen met € 4,2 miljoen naar € 31,9 miljoen. Dit komt door een lagere onttrekking uit de egalisatiereserve XAAS door uitstel van de ingebruikname van de nieuwe module Systeem Vernieuwing Werk en Inkomen.

Toevoegingen reserves

De toevoegingen in dit programmaonderdeel stijgen met € 17,0 miljoen naar € 38,5 miljoen. Dit komt door een hogere toevoeging aan de egalisatiereserve inkomensdeel en conjunctuur door hogere baten van het definitief macrobudget 2023 (€ 6,2 miljoen) en lagere lasten (€ 10,8 miljoen) als gevolg van de verwachte ontwikkeling van het bijstandsbestand van Amsterdam.

2.7.2 Werk, participatie en inburgering

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	27,2	3,4	30,5
Lasten	256,9	-2,1	254,9
Saldo Baten en Lasten	**-229,8**	**5,5**	**-224,3**
Onttrekking	3,7	0,0	3,7
Toevoeging	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**3,7**	**0,0**	**3,7**
Totaal Programmaonderdeel 7.2 Werk, participatie en inbur	**-226,1**	**5,5**	**-220,7**

De budgetafwijkingen in dit programmaonderdeel hebben een positief effect van € 5,5 miljoen op de begroting. Het programmaonderdeel komt uit op een saldo van € 220,7 miljoen negatief.

Baten

De baten in dit programmaonderdeel stijgen met € 3,4 miljoen naar € 30,5 miljoen. Dit komt door:

- Hogere baten vanuit het Rijk voor de uitvoering van het Regionaal Mobiliteitsteam (RMT). Bijstandsgerechtigde en niet-uitkeringsgerechtigde burgers ontvangen ondersteuning vanuit het RMT in de vorm van begeleiding, loopbaanadvies, scholing of praktijkleren (€ 2,5 miljoen). Zie ook toelichting bij de lasten.
- Hogere baten door indexatie van de specifieke uitkering Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) 2023 vanuit het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (€ 0,6 miljoen). Zie ook toelichting bij de lasten.
- De overige baten zijn afzonderlijk kleiner dan € 1,0 miljoen en lichten we niet verder toe.

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel dalen met € 2,1 miljoen naar € 254,9 miljoen. Dit komt door:

- Hogere lasten voor de uitvoering van het Regionaal Mobiliteitsteam (RMT) door werkende en werkzoekende burgers naar werk te begeleiden via loopbaanadvies, scholing of praktijkleren (€ 2,5 miljoen).
- Hogere lasten door ontvangen Rijksmiddelen vanuit de septembercirculaire voor participatie en regionale doelgroepen specifieke aanpak (€ 1,1 miljoen).
- Hogere lasten voor taaltrajecten door indexatie van de specifieke uitkering Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) 2023 (€ 0,6 miljoen).
- Lagere lasten op de begeleidingskosten van bijstandsgerechtigde Amsterdammers naar werk, omdat de salarislasten hoger begroot zijn dan feitelijk nodig is. Er wordt niet minder begeleiding aan bijstandsgerechtigden gegeven. Deze lagere lasten worden overgeheveld naar programma B ten behoeve van de hogere lasten op het ondersteunend personeel en andere overhead zoals opleidingskosten (€ 4,0 miljoen).
- Lagere lasten voor het aanbieden van interne leerstages en een lagere bijdrage aan leer- en werkbedrijf Tomingroep. Dit leidt tot herallocatie van middelen binnen programma 7 en extra inzet op de opgave bestaanszekerheid. Deze middelen worden ingezet voor de Regeling Tegemoetkoming Meerkosten (RTM) (€ 1,5 miljoen).
- Lagere lasten voor met name premie proefplaatsingen als gevolg van minder proefplaatsingen. Dat komt onder andere doordat op deze krappe arbeidsmarkt werkgevers eerder bereid zijn mensen direct in dienst te nemen, al dan niet met de inzet van forfaitaire loonkostensubsidie. Dit leidt tot het heralloceren van middelen voor nominaal en opleidingen van het personeel (€ 0,6 miljoen).
- De overige lasten zijn afzonderlijk kleiner dan € 1,0 miljoen en lichten we niet verder toe.

2.7.3 Armoede en schuldhulp

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	19,6	6,4	26,1
Lasten	160,1	5,4	165,5
Saldo Baten en Lasten	**-140,5**	**1,1**	**-139,4**
Onttrekking	9,1	-0,5	8,6
Toevoeging	0,1	0,0	0,1
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**9,0**	**-0,5**	**8,5**
Totaal Programmaonderdeel 7.3 Armoede en schuldhulp	**-131,5**	**0,6**	**-130,9**

De budgetafwijkingen in dit programmaonderdeel hebben een positief effect van € 0,6 miljoen op de begroting. Het programmaonderdeel komt uit op een saldo van € 130,9 miljoen negatief.

Baten

De baten in dit programmaonderdeel stijgen met € 6,4 miljoen naar € 26,1 miljoen. Dit komt door:

- Hogere baten door aanvullende inkomsten vanuit het Rijk vanwege de afhandeling van de toeslagenaffaire. Zie ook toelichting bij de lasten.

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 5,4 miljoen naar € 165,5 miljoen. Dit komt door:

- Hogere lasten voor de afhandeling van de toeslagenaffaire (€ 6,4 miljoen).
- Hogere lasten voor de Regeling Tegemoetkoming Meerkosten (RTM) voor het incidenteel verhogen van de component energiekosten voor chronisch zieken (€ 1,5 miljoen).
- Lagere lasten door het overhevelen van middelen naar programma B ten behoeve van de hogere lasten op het ondersteunende personeel en andere overhead zoals opleidingskosten (€ 1,2 miljoen).
- Lagere lasten doordat de aanbesteding voor het inkoopsysteem van Stadsbank van Lening is vertraagd naar 2024 (€ 0,5 miljoen).
- De overige lasten zijn afzonderlijk kleiner dan € 1,0 miljoen en lichten we niet verder toe.

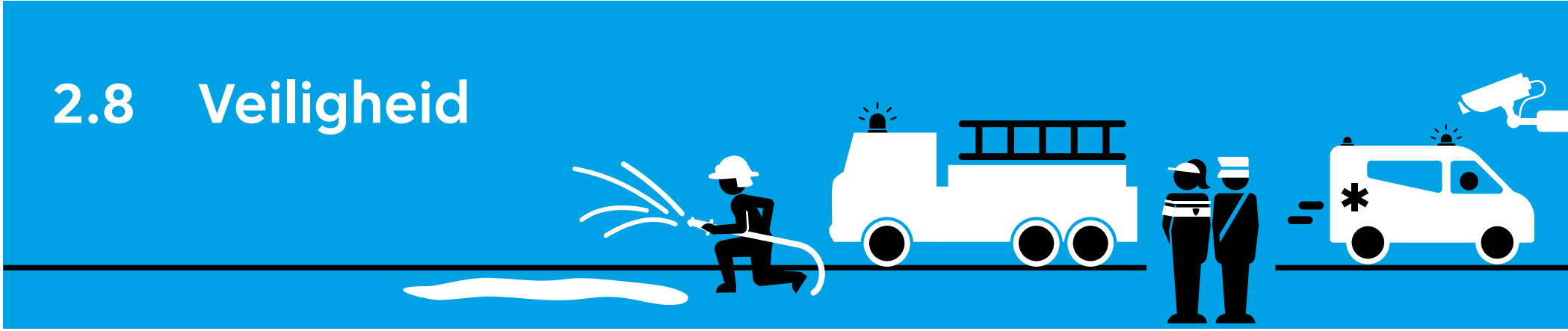
Reserves

Onttrekkingen reserves

De onttrekkingen in dit programmaonderdeel dalen met € 0,5 miljoen naar € 8,6 miljoen. Dit komt door:

- Een lagere onttrekking uit de egalisatiereserve XAAS doordat de aanbesteding voor het inkoopsysteem van Stadsbank van Lening is uitgesteld naar 2024.

2.8 Veiligheid

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	24,0	-1,3	22,7
Lasten	270,7	-8,3	262,4
Saldo Baten en Lasten	**-246,7**	**7,0**	**-239,7**
Onttrekking	7,0	0,0	7,0
Toevoeging	0,0	5,8	5,8
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**7,0**	**-5,8**	**1,2**
Totaal Programma 8 Veiligheid	**-239,7**	**1,2**	**-238,5**

Financiële toelichting

De budgetafwijkingen in dit programma hebben een positief effect van € 1,2 miljoen op de begroting. Het programma komt uit op een saldo van € 238,5 miljoen negatief. Per programmaonderdeel lichten we de afwijkingen toe.

2.8.1 Brandweer en crisisbeheersing

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	3,0	0,0	3,0
Lasten	88,8	0,0	88,8
Saldo Baten en Lasten	**-85,9**	**0,0**	**-85,9**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal Programmaonderdeel 8.1 Brandweer en crisisbeheersing	**-85,9**	**0,0**	**-85,9**

Er zijn geen budgetafwijkingen in dit programmaonderdeel.

2.8.2 Openbare orde en veiligheid

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	21,0	-1,3	19,7
Lasten	181,9	-8,3	173,6
Saldo Baten en Lasten	**-160,8**	**7,0**	**-153,9**
Onttrekking	7,0	0,0	7,0
Toevoeging	0,0	5,8	5,8
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**7,0**	**-5,8**	**1,2**
Totaal Programmaonderdeel 8.2 Openbare orde en veiligheid	**-153,9**	**1,2**	**-152,7**

De budgetafwijkingen in dit programmaonderdeel hebben een positief effect van € 1,2 miljoen op de begroting. Het programmaonderdeel komt uit op een saldo van € 152,7 miljoen negatief.

Baten

De baten in dit programmaonderdeel dalen met € 1,3 miljoen naar € 19,7 miljoen. Dit komt door:

- Lagere baten Bestuurlijke boetes voor het onjuist aanbieden van afval. Dit wordt veroorzaakt door enerzijds minder toezicht dan gewenst door vacatures, anderzijds is het moeilijker geworden de vervuiler te achterhalen.

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel dalen met € 8,3 miljoen naar € 173,6 miljoen. Dit komt door:

- Lagere lasten doordat de geplande (vooruit)betalingen voor de opening en andere activiteiten van het programma Amsterdam 750 in een later jaar plaatsvinden (€ 5,8 miljoen).
- Lagere lasten doordat vacatures bij Toezicht en Handhaving niet zijn in te vullen (€ 2,1 miljoen).
- Lagere lasten als gevolg de afname van het aantal Bestuurlijke boetes. Dit leidt tot lagere lasten van verwerking en van behandeling bezwaarschriften (€ 0,5 miljoen).
- De overige mutaties zijn elk gering van omvang en worden niet verder toegelicht (€ 0,1 miljoen).

Er zijn achterstanden geconstateerd in de facturering van APV-leges (horeca en evenementen). Dit heeft als risico dat de opbrengsten niet volledig kunnen worden verantwoord in de jaarrekening. Richting de jaarrekening wordt daarom extra capaciteit ingezet om deze achterstanden in te lopen.

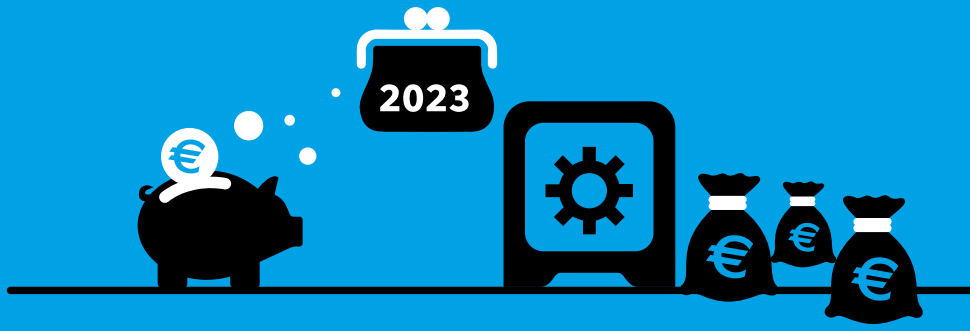
Reserves

Toevoegingen reserves

De toevoegingen in dit programmaonderdeel stijgen met € 5,8 miljoen. Dit komt door:

- De lagere lasten voor Amsterdam 750 worden toegevoegd aan de reserve voor besteding in latere jaren.

2.A Algemene dekkingsmiddelen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	3.731,7	65,9	3.797,6
Lasten	55,2	18,3	73,5
Saldo Baten en Lasten	**3.676,5**	**47,5**	**3.724,1**
Onttrekking	502,1	-117,7	384,4
Toevoeging	562,3	-117,7	444,6
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-60,2**	**0,0**	**-60,2**
Totaal Programma A Algemene dekkingsmiddelen	**3.616,3**	**47,5**	**3.663,8**

Financiële toelichting

De budgetafwijkingen in dit programma hebben een positief effect van € 47,5 miljoen op de begroting. Het programma komt uit op een saldo van € 3.663,8 miljoen positief. Per programmaonderdeel lichten we de afwijkingen toe.

2.A.1 Lokale heffingen

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	800,4	18,7	819,1
Lasten	33,2	-0,8	32,4
Saldo Baten en Lasten	**767,2**	**19,5**	**786,6**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal Programmaonderdeel A.1 Lokale heffingen	**767,2**	**19,5**	**786,6**

De budgetafwijkingen in dit programmaonderdeel hebben een positief effect van € 19,5 miljoen op de begroting. Het programmaonderdeel komt uit op een saldo van € 786,6 miljoen positief.

Baten

De baten in dit programmaonderdeel stijgen met € 18,7 miljoen naar € 819,1 miljoen. Dit komt vooral door:

- Hogere baten toeristenbelasting 2022. Vanwege de lockdown in de eerste twee maanden van 2022 is in de jaarrekening de behoudende variant van de te verwachte inkomsten verwerkt. Na de definitieve aanslag 2022 komt de realisatie voor dat jaar uit op € 143,7 miljoen. Deze toeristenbelasting over 2022 wordt voor een deel geïnd in 2023 (€ 8,3 miljoen).
- Hogere baten parkeren omdat de geïnde parkeerbelastingen (€ 2,9 miljoen), vergunningen (€ 1,5 miljoen), bezoekersparkeren (€ 1,0 miljoen) en naheffings-aanslagen (€ 0,9 miljoen) in de eerste helft van het jaar hoger zijn dan verwacht (totaal € 6,3 miljoen).
- Hogere baten Onroerendezaakbelasting (OZB) van in 2022 geheven belastingen die in 2023 geïnd worden bij gebruikers en eigenaren van zakelijk vastgoed. Daarnaast zijn de waardes van een aantal grote (nieuwbouw)projecten geactualiseerd op basis van nieuwe gegevens en analyses, wat tot een hoger afwikkelresultaat heeft geleid (€ 2,9 miljoen).
- Hogere baten (externe) bedrijfsvoering in 2023 door een toename van het volume aan aanmaningen en dwangbevelen en de daarbij horende invorderingsrente (€ 1,0 miljoen).

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel dalen met € 0,8 miljoen naar € 32,4 miljoen. Dit komt vooral door:

- Lagere lasten Vennootschapsbelasting doordat de fiscale winst over 2022 lager uitviel dan verwacht (€ 1,6 miljoen).
- Hogere inhuurlasten door de hoge aantallen bezwaar (OZB) en extra werkzaam-heden (€ 1,0 miljoen).

2.A.2 Gemeentefonds

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	2.901,7	46,0	2.947,7
Lasten	0,0	0,0	0,0
Saldo Baten en Lasten	**2.901,7**	**46,0**	**2.947,7**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal Programmaonderdeel A.2 Gemeentefonds	**2.901,7**	**46,0**	**2.947,7**

De budgetafwijkingen in dit programmaonderdeel hebben een positief effect van € 46,0 miljoen op de begroting. Het programmaonderdeel komt uit op een saldo van € 2.947,7 miljoen positief.

Baten

De baten in dit programmaonderdeel stijgen met € 46,0 miljoen naar € 2.947,7 miljoen. Dit komt door verwerking van de Septembercirculaire 2023:

- Hogere baten doordat in de Septembercirculaire 2023 een voorschot is versterkt op de verwachte onderschrijding van het BTW-compensatiefonds (€ 25,5 miljoen).
- Hogere baten doordat het Rijk de aantallen van de maatstaven, geactualiseerd heeft voor alle gemeenten. Dit leidt tot een herverdeling van het totale gemeentefonds en wordt de hoeveelheidsverschillen genoemd (€ 11,9 miljoen).
- Hogere baten in verband met de WOZ-waardering van het onroerend goed in Amsterdam (ten opzichte van het landelijk gemiddelde) en de daarbij behorende aanpassing van de rekentarieven in het gemeentefonds (€ 10,3 miljoen).
- Lagere baten door wijzigingen in de integratie- en decentralisatie-uitkeringen en in de taakmutaties (€ 3,1 miljoen).
- Hogere baten vanwege een hogere decentralisatie-uitkering voor Participatie en Beschermd Wonen (€ 1,3 miljoen).

2.A.3 Treasury en deelnemingen

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	29,6	1,2	30,8
Lasten	15,4	-2,0	13,4
Saldo Baten en Lasten	**14,2**	**3,2**	**17,4**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal Programmaonderdeel A.3 Treasury en deelnemingen	**14,2**	**3,2**	**17,4**

De budgetafwijkingen in dit programmaonderdeel hebben een positief effect van € 3,2 miljoen op de begroting. Het programmaonderdeel komt uit op een saldo van € 17,4 miljoen positief.

Baten

De baten in dit programmaonderdeel stijgen met € 1,2 miljoen naar € 30,8 miljoen. Dit komt door:

- Hogere dividendopbrengst door een bijstelling van de dividendraming. De verwachting is dat de deelnemingen RAI en BNG meer dividend ter beschikking zullen stellen aan de aandeelhouders dan eerder begroot.

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel dalen met € 2,0 miljoen naar € 13,4 miljoen. Dit komt door:

- Lagere verkoopkosten voor het Afval Energie Bedrijf (AEB). Lagere verkoopkosten voor het Afval Energie Bedrijf (AEB) (€ 2,0 miljoen). Deze daling bestaat uit een van Afvalverwerking Rijnmond (AVR) ontvangen kostenvergoeding van € 5,0 miljoen en kosten van € 3,0 miljoen die niet eerder begroot zijn.

2.A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	0,0	0,0	0,0
Lasten	6,5	21,1	27,7
Saldo Baten en Lasten	**-6,5**	**-21,1**	**-27,7**
Onttrekking	502,1	-117,7	384,4
Toevoeging	562,3	-117,7	444,6
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-60,2**	**0,0**	**-60,2**
Totaal Programmaonderdeel A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	**-66,8**	**-21,1**	**-87,9**

De budgetafwijkingen in dit programmaonderdeel hebben een negatief effect van € 21,1 miljoen op de begroting. Het programmaonderdeel komt uit op een saldo van € 87,9 miljoen negatief.

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 21,1 miljoen naar € 27,7 miljoen. Dit komt door:

- Hogere lasten door een toevoeging aan de voorziening juridische risico's. Vanwege het vertrouwelijke karakter van deze voorziening lichten we dit verder niet toe (€ 17,1 miljoen).
- Hogere lasten door een toevoeging aan de voorziening toelage overgangsrecht (TOR). De TOR komt voort uit de wijziging arbeidsvoorwaarden in 2016, waarbij de TOR een compensatie is voor een achteruitgang in beloning. Deze voorziening heeft als doel de met de Ondernemingsraad overeengekomen uitgaven voor de toelage overgangsrecht voor maximaal drie jaar te compenseren (€ 5,1 miljoen).
- Hogere lasten omdat er een correctie op de actualisatie van de kapitaallasten is doorgevoerd waardoor de stelpost moest worden aangevuld (€ 2,0 miljoen).
- Lagere lasten omdat in de Begroting 2024 € 3,1 miljoen op een stelpost in programmaonderdeel A4 is begroot voor de gebiedsmakelaars bij de stadsdelen (€ 2,0 miljoen en programmacoördinatoren (€ 1,0 miljoen)). Dit bedrag komt ter beschikking aan de stadsdelen respectievelijk programma' s en wordt overgeheveld naar de programma's.

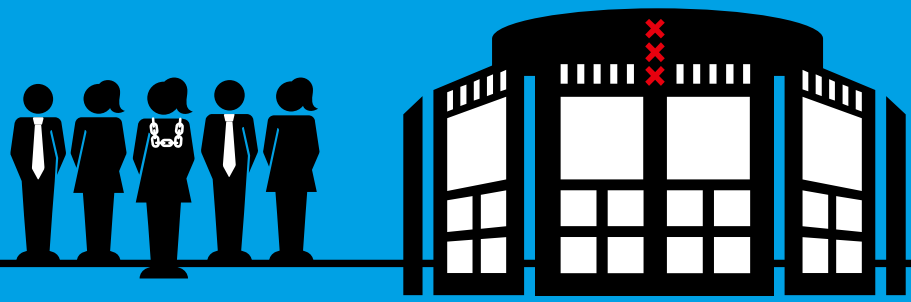
Onttrekkingen en toevoegingen aan reserves

De onttrekkingen en toevoegingen in dit programmaonderdeel dalen beide met € 117,7 miljoen. Het rekeningresultaat 2022 is bij de Voorjaarsnota 2023 volledig toegevoegd aan de algemene reserve en vervolgens ook weer volledig onttrokken. Het onbenutte deel is weer toegevoegd aan de algemene reserve. Met deze aanpassing zorgen wij ervoor dat alleen het deel van het rekeningresultaat 2022 dat benut wordt in 2023 onttrokken wordt aan de algemene reserve.

Integrale aanpakken Zuidoost, Nieuw-West en Noord

Voor de integrale aanpakken in Zuidoost, Nieuw-West en Noord is in 2023 vanuit coalitieakkoordmiddelen € 17,4 miljoen beschikbaar gesteld. Met de huidige inzichten verwachten we eind dit jaar in totaal circa € 13 miljoen te hebben uitgegeven. Partijen ontwikkelen gezamenlijk een nieuwe werkwijze om te komen tot de best denkbare doorbraken, interventies, maatregelen en activiteiten. Dat kost tijd waardoor een aantal activiteiten doorschuiven naar 2024. Om flexibel te kunnen zijn om nieuwe initiatieven snel in te passen als andere activiteiten vertragen, stellen we voor om het budget niet aan te passen bij de najaarsnota. Niet bestede middelen aan het einde van het jaar blijven met de reserve Incidentele coalitiemiddelen 2022-2026 beschikbaar voor de jaren erna.

2.B Bestuur en organisatie

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	45,8	3,6	49,5
Lasten	835,1	3,9	839,1
Saldo Baten en Lasten	**-789,3**	**-0,3**	**-789,6**
Onttrekking	54,5	-6,0	48,5
Toevoeging	6,1	-2,3	3,8
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**48,4**	**-3,7**	**44,7**
Totaal Programma B Bestuur en organisatie	**-740,9**	**-4,0**	**-744,9**

Financiële toelichting

De budgetafwijkingen in dit programma hebben een negatief effect van € 4,0 miljoen op de begroting. Het programma komt uit op een saldo van € 744,9 miljoen negatief. Per programmaonderdeel lichten we de afwijkingen toe.

2.B.1 Dienstverlening

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	33,1	3,6	36,7
Lasten	84,3	3,6	87,9
Saldo Baten en Lasten	**-51,2**	**0,0**	**-51,2**
Onttrekking	4,2	0,0	4,2
Toevoeging	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**4,2**	**0,0**	**4,2**
Totaal Programmaonderdeel B.1 Dienstverlening	**-47,0**	**0,0**	**-47,0**

De budgetafwijkingen in dit programmaonderdeel hebben per saldo geen effect op de begroting. De prognose eindejaar van het programmaonderdeel komt uit op een saldo van € 47,0 miljoen negatief.

Baten

De baten in dit programmaonderdeel stijgen met € 3,6 miljoen naar € 36,7 miljoen.
Dit komt door:

- Hogere legesbaten bij burgerzaken doordat het aantal reisdocumenten, rijbewijzen, naturalisaties en verklaringen hoger zijn dan begroot. Bij de reisdocumenten waren de verlengingen en bij de rijbewijzen waren de online aanvragen niet in de begroting meegenomen.

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 3,6 miljoen naar € 87,9 miljoen.
Dit komt door:

- Hogere Rijksafdrachten door hogere leges burgerzaken (€ 1,8 miljoen).
- Hogere lasten externe inhuur om de toename van bezoekers aan de balie en telefonie af te handelen (€ 1,8 miljoen).

2.B.2 Horizontaal thema Digitale stad en overheid

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	0,6	0,0	0,6
Lasten	33,2	-1,2	32,0
Saldo Baten en Lasten	**-32,6**	**1,2**	**-31,4**
Onttrekking	10,5	0,0	10,5
Toevoeging	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**10,5**	**0,0**	**10,5**
Totaal Programmaonderdeel B.2 Horizontaal thema Digitale stad en overheid	**-22,1**	**1,2**	**-20,9**

De budgetafwijkingen in dit programmaonderdeel hebben een positief effect van € 1,2 miljoen op de begroting. Het programmaonderdeel komt uit op een saldo van € 20,9 miljoen negatief.

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel dalen met € 1,2 miljoen naar € 32,0 miljoen negatief. Dit komt door:

- Lagere lasten doordat de Agenda Digitale Stad & Overheid in de afgelopen maanden eerst is uitgewerkt in concrete doelen en activiteiten voor de komende vier jaar. Hierdoor verschuift een groot deel van de uitgaven van 2023 naar 2024 (€ 1,2 miljoen).

2.B.3 Horizontaal thema Democratisering

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	0,0	0,0	0,0
Lasten	22,7	-6,0	16,8
Saldo Baten en Lasten	**-22,7**	**6,0**	**-16,8**
Onttrekking	10,8	-3,9	6,8
Toevoeging	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**10,8**	**-3,9**	**6,8**
Totaal Programmaonderdeel B.3 Horizontaal thema Democratisering	**-12,0**	**2,0**	**-9,9**

De budgetafwijkingen in dit programmaonderdeel hebben een positief effect van € 2,0 miljoen op de begroting. Het programmaonderdeel komt uit op een saldo van € 9,9 miljoen negatief.

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel dalen met € 6,0 miljoen naar € 16,8 miljoen. Dit komt door:

- Lagere lasten door een verschuiving van de lasten van 2023 naar 2024. Hierdoor kunnen de in 2023 geplande activiteiten uit de buurtbudgetten in 2024 worden afgerond.

Onttrekking reserves

De onttrekkingen in dit programmaonderdeel dalen met € 3,9 miljoen naar € 6,8 miljoen. Dit komt door:

- Lagere onttrekking in 2023 door een verschuiving van de lasten naar 2024. Hierdoor kunnen de in 2023 geplande activiteiten uit de buurtbudgetten in 2024 worden afgerond.

2.B.4 Bestuur

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	0,6	0,0	0,6
Lasten	33,0	0,8	33,8
Saldo Baten en Lasten	**-32,4**	**-0,8**	**-33,2**
Onttrekking	0,1	0,0	0,1
Toevoeging	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,1**	**0,0**	**0,1**
Totaal Programmaonderdeel B.4 Bestuur	**-32,3**	**-0,8**	**-33,1**

De budgetafwijkingen in dit programmaonderdeel hebben een negatief effect van € 0,8 miljoen op de begroting. Het programmaonderdeel komt uit op een saldo van € 33,1 miljoen negatief.

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 0,8 miljoen naar € 33,8 miljoen. Dit komt door:

- Hogere lasten voor bestuursondersteuning door het overhevelen van het budget van de griffie vanuit programmaonderdeel B.5 Overhead. Hierdoor staat het budget van de griffie op de juiste plek in de begroting.

2.B.5 Overhead

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	11,1	0,0	11,1
Lasten	664,9	4,4	669,2
Saldo Baten en Lasten	**-653,8**	**-4,4**	**-658,1**
Onttrekking	28,9	-2,1	26,9
Toevoeging	3,8	0,0	3,8
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**25,1**	**-2,1**	**23,1**
Totaal Programmaonderdeel B.5 Overhead	**-628,6**	**-6,4**	**-635,1**

De budgetafwijkingen in dit programmaonderdeel hebben een negatief effect van € 6,4 miljoen op de begroting. Het programmaonderdeel komt uit op een saldo van € 635,1 miljoen negatief.

Lasten

De lasten stijgen met € 4,4 miljoen naar € 669,2 miljoen. Dit komt door:

- Hogere lasten van ondersteunend personeel voor de begeleiding van bijstandsgerechtigde Amsterdammers naar werk. Deze hogere lasten komen vanuit programma 7.2 Werk, participatie en inburgering (€ 5,1 miljoen).
- Hogere lasten doordat de taakstelling voor vereenvoudiging van het subsidie-landschap in 2023 niet gerealiseerd wordt in programma B.5, Overhead (€ 1,9 miljoen) maar in de programmaonderdelen 5.1 Onderwijs, 6.3 Individuele voorzieningen en 7.2 Werk, participatie en inburgering (€ 1,9 miljoen).
- Hogere lasten als gevolg van incidentele ontwikkelkosten vanuit het Transitieplan Werven (€ 1,0 miljoen). Zie ook toelichting bij reserves.
- Lagere lasten door vertraging in de uitvoering van projecten rondom het Programma Wet Open Overheid. De aanbesteding voor de inkoop van software alsmede het uitbesteden van werkzaamheden heeft langer geduurd dan was ingeschat (€ 3,0 miljoen). Zie ook toelichting bij reserves.
- Lagere lasten door het verwerken van taakstellingen en banenafspraken. In programmaonderdeel 6.1 Basisvoorzieningen stijgen de lasten met hetzelfde bedrag (€ 1,2 miljoen).
- Lagere lasten voor bestuursondersteuning door het overhevelen van het budget van de Griffie naar programmaonderdeel B.4 Bestuur (€ 0,8 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten wij hier niet toe, deze zijn kleiner dan € 1,0 miljoen.

Reserves

Onttrekkingen reserves

De onttrekkingen in dit programmaonderdeel reserves dalen met € 2,1 miljoen naar € 26,9 miljoen. Dit komt door:

- Lagere lasten door vertraging in de uitvoering van projecten rondom het Programma Wet Open Overheid. De aanbesteding hiervoor heeft langer geduurd dan was ingeschat (€ 3,0 miljoen). De uitvoeringskosten volgen in 2024, 2025 en 2026.
- Incidenteel hogere ontwikkelkosten vanuit het transitieplan Werven (€ 1,0 miljoen).

2.B.6 Inzet specifieke expertise fysieke & sociale sector

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting 2024 (jaarschijf 2023)	Begrotings-wijziging Najaarsnota 2023	Stand Najaarsnota 2023
Baten	0,5	0,0	0,5
Lasten	-2,9	2,3	-0,6
Saldo Baten en Lasten	**3,4**	**-2,3**	**1,1**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	2,3	-2,3	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-2,3**	**2,3**	**0,0**
Totaal Programmaonderdeel B.6 Facilitair werken in de fysieke leefomgeving	**1,1**	**0,0**	**1,1**

De budgetafwijkingen in dit programmaonderdeel hebben geen effect op de begroting. Het programmaonderdeel komt uit op een saldo van € 1,1 miljoen positief.

Lasten

De lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 2,3 miljoen naar € 0,6 miljoen negatief. Dit komt door:

- Hogere lasten bij het Ingenieursbureau door doorontwikkeling en implementatie van grote digitaliseringsprojecten. Hierdoor zijn minder declarabele uren gemaakt (€ 2,3 miljoen).

Reserves

Toevoegingen reserves

De toevoegingen in dit programmaonderdeel dalen met € 2,3 miljoen naar € 0 miljoen. Dit komt door:

- Hogere lasten bij het Ingenieursbureau doordat in verhouding meer tijd is besteed aan indirecte uren in verband met de doorontwikkeling en start implementatie van grote digitaliseringsprojecten en de opbouw van noodzakelijke kennis. Hierdoor zijn minder declarabele uren gemaakt.

3

3 Personeel en organisatie

Salarissen

De salarisbegroting bedraagt tijdens het opstellen van de Najaarsnota 2023 € 1.556 miljoen. De prognose bedraagt € 1.533 miljoen. Dit betekent een verwachte onderschrijding van € 23 miljoen.
De afwijking tussen de begroting en de prognose van de salarissen is te verklaren door verschillende factoren die zowel positieve als negatieve invloed hebben op het uiteindelijke saldo.
Deze factoren zijn onder andere:

- inkomsten uit detacheringen en het uitlenen van eigen medewerkers
- interne doorbelastingen of verrekeningen
- een hogere bezettingsgraad dan oorspronkelijk gepland
- lopende reorganisaties
- onvervulde vacatures, vooral binnen het fysieke domein, ICT en financiën
- extra personele uitgaven voor de opvang van Oekraïners

De verwachte onderschrijding wordt waar nodig ingevuld door externe medewerkers waardoor de dienstverlening aan de stad geborgd blijft.

Inhuur

De verantwoording van externe inzet volgens het protocol externe inzet geldt zowel voor externe inhuur zoals uitzendkrachten alsook voor een deel van de inhuur op opdrachten, de zzp'ers. Bij de Najaarsnota 2023 bedraagt de verwachte realisatie 2023 voor externe inzet € 224 miljoen, waarvan € 114 miljoen externe inhuur en € 110 miljoen inhuur op opdrachten (zzp'ers). De inhuurbegroting inclusief de najaarsnotamutaties bedraagt voor 2023 € 145 miljoen.

De raad is op 18 oktober 2023 per raadsbrief geïnformeerd over de begrotings-overschrijding en de verklaring daarvoor. De belangrijkste reden voor de begrotingsoverschrijding (het verschil tussen begroting en realisatie) is dat externe inzet gedurende het jaar leidt tot administratieve aanpassingen die vooraf niet altijd specifiek begroot kunnen worden. Er is altijd financiële dekking beschikbaar indien er extern wordt ingezet. Voor een nadere toelichting op de achtergrond hiervan wordt verwezen naar de raadsbrief van 18 oktober 2023, welke op 9 november 2024 in de Gemeenteraad geagendeerd stond. De najaarsnota laat een dalend verschil zien tussen de begroting en de verwachte realisatie. Bij de jaarrekening 2023 kan definitief gerapporteerd worden op hoe het verschil verder is ontwikkeld.

4

AMSTELVEENSE-
WEG
ZUID
Schinkelbuurt
ZONE
30
vanaf
6 december
30 km/u
fietsen
niet
toegestaan

4 Investeringen

We geven in deze najaarsnota voor het eerst een prognose van onze investeringsuitgaven in 2023. De prognose wijkt beperkt af van de begroting en komt in totaliteit iets lager uit. De prognose voor het domein Openbare ruimte en mobiliteit komt € 5 miljoen hoger uit dan geraamd. Voor de domeinen Maatschappelijke voorzieningen en Bestuur en organisatie en overig is de prognose dat de uitgaven € 9 miljoen respectievelijk € 13 miljoen lager uitkomen dan geraamd.

Investeringsuitgaven volgens de begroting

De investeringsuitgaven in 2023 komen volgens de Begroting 2024 uit op € 654 miljoen. De prognose bij deze najaarsnota komt uit op € 637 miljoen. Onderstaande tabel maakt de onderverdeling van de begrote uitgaven over de domeinen inzichtelijk en laat daarnaast de prognose op dit moment zien.

(bedragen x € 1 miljoen)

	Stand Begroting[1]	Stand Najaarsnota prognose
Openbare ruimte en mobiliteit	399	404
Maatschappelijke voorzieningen	164	155
Bestuur en Organisatie en Overig	91	78
Totaal	**654**	**637**
Overprogrammering	**180**	
Portfolio's	**834**	

De investeringsportfolio's bij de begroting zijn geraamd op € 834 miljoen, inclusief € 180 miljoen overprogrammering. We passen overprogrammering toe, omdat de praktijk leert dat er altijd in zekere mate sprake zal zijn van vertraging in of uitstel van de uitvoering. Met overprogrammering voorkomen we dat we het gewenste uitgavenniveau niet waarmaken.

1 De uitgaven in 2023 voor investeringen zijn bij de Begroting 2024 bijgesteld

Toelichting op de prognose voor Openbare ruimte en mobiliteit

De prognose komt per saldo net iets boven de begroting van € 399 miljoen uit. De begroting inclusief overprogrammering is € 515 miljoen. Bij sommige (clusters) van investeringen is een overbesteding te zien, bij andere een onderbesteding.

Er zijn twee clusters van investeringen die naar verwachting gaan overbesteden:

- Bij de investeringen in afvalcontainers zijn de bestedingen beduidend hoger dan de begroting doordat de werkvoorbereiding op orde is gebracht dankzij versterking van de organisatie. Hiermee komen de investeringen meer in lijn te liggen met de ambitie en benodigde vervangingen. Voor de komende voorjaarsnota wordt in kaart gebracht hoe dit de komende jaren gaat doorwerken.
- Verder zijn er bij de investeringen in groen een 7-tal projecten naar voren gehaald in de planning en deels al in 2023 in uitvoering gekomen. Dit betreft een verschuiving in de tijd.

De twee clusters van investeringen die naar verwachting achterblijven zijn de investeringen in betaald parkeren en veegmachines:

- Bij parkeren heeft de aankomende overgang naar een andere parkeerdienst tot vertraging in de investeringen geleid.
- De aanbesteding van elektrische veegmachines verloopt moeizaam wat tot vertraging van de investeringen leidt.

De investeringen in stedelijk beheer (verhardingen, verkeerssystemen et cetera), stadsverbetering (bijvoorbeeld de Oranje loper) en bruggen en kades liggen met een verwachte realisatie van € 240 miljoen in lijn met de begroting.

Boven op de begroting van € 399 miljoen is een bedrag van € 116 miljoen opgenomen aan overprogrammering ofwel 29%. Naar het zich laat aanzien hebben we hier verstandig aangedaan omdat we volgens de prognose zeer dicht in de buurt van de begroting komen.

Tegelijk zien we dat de vervangingsprogramma's steeds realistischer begroten. Het is te overwegen om voor de komende begrotingsronde een differentiatie per categorie van investeringen aan te brengen in de overprogrammering.

Toelichting op de prognose voor Maatschappelijke voorzieningen

De prognose komt naar verwachting uit op € 155 miljoen. Dit is naar verwachting € 9 miljoen lager dan begroot.

De verwachte uitgaven voor de specials komen naar verwachting € 6,8 miljoen lager uit dan de begroting. De specials betreffen grote investeringen in sport- en cultuurvoorzieningen met een grootstedelijk en soms nationaal of internationaal bereik. Dit wordt veroorzaakt door:

- lagere uitgaven voor de voorbereiding van Sporthallen Zuid. Bij de Voorjaarsnota 2023 is besloten voor vervangende nieuwbouw en uitbreiding op de huidige kavel van de Sporthallen Zuid in plaats van gestapelde nieuwbouw op een nieuwe kavel. De voorbereiding heeft hierdoor vertraging opgelopen.
- lagere uitgaven door vertraging in de uitvoering van de verbouwing van het Amsterdam Museum door een rechtszaak.

Het reguliere deel van het portfolio bevat investeringen in onderwijshuisvesting, jeugd, zorg en basisvoorzieningen, sportvoorzieningen en cultuurvoorzieningen in de wijk. De verwachte uitgaven in het reguliere portfolio komen overeen met de begrote uitgaven voor 2023.

In het reguliere deel van het portfolio is rekening gehouden met een overprogrammering van 23%. De verwachte prognose van de uitgaven voor de reguliere portefeuille komt overeen met van de begrote uitgaven inclusief overprogrammering. De gehanteerde overprogrammering in de reguliere portefeuille is daarmee naar verwachting reëel.

Voor het portfolio specials is bij de begroting 2024 een sluitend voorstel gemaakt dat past binnen de investeringsruimte zonder overprogrammering. De verwachte prognose van de uitgaven voor de specials komt uit op 66%. Op basis van deze prognose zit er nog ruimte in de portfolio specials om vanaf 2024 overprogrammering op te nemen.

Toelichting op de prognose voor Bestuur en organisatie en overig

De investeringsuitgaven komen naar verwachting uit op circa € 78 miljoen. Dit is € 13 miljoen lager dan begroot.

De lagere uitgaven doen zich voor bij de volgende investeringen:

- Bij de ambtelijke huisvesting zien we dat de start van de gevelrenovatie van het pand van de GGD verder vertraagt door aanvullende eisen vanuit het monumentale karakter.
- Bij het transitieplan werven is sprake van onderbesteding omdat de kasstromen op basis van verplichtingen in plaats van facturen geraamd waren.
- Bij de investeringen in de ICT zien we aan de ene kant dat hybride werken zorgt voor hogere uitgaven voor hardware. Aan de andere kant is de uitfasering van het datacenter Amstel 1 complexer dan vooraf voorzien, waardoor uitgaven naar 2024 verschuiven. Een groot deel van de investeringen die bedoeld zijn in het kader van versterking technisch fundament (conform bestuursopdracht i-domein) wordt gerealiseerd.
- Bij de projecten voor vernieuwing van systemen voor begeleiding van bijstandsgerechtigden, dienstverlening en de geo-basisregistraties is sprake van langere doorlooptijden. Dit komt onder andere door samenhang met andere projecten.

Boven op de begrote investeringsruimte van € 91 miljoen houden we rekening met een overprogrammering van € 23 miljoen, ofwel 25%. Op basis van het huidige uitgavenniveau wordt met dit percentage niet het verwachte uitgavenniveau gehaald. Tegelijk zien we wel dat de realisatiegraad ten opzichte van voorgaande jaren stijgt en ramingen van investeringsuitgaven realistischer worden.

5

5 Financiële overzichten

5.1 Verloopstaat reserves 69

5.2 Verloopstaat voorzieningen 77

5.1 Verloopstaat reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

Programmaonderdeel, naam en doel reserve	ID-nr	Instel-lingsjaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Reke-ning 2022	Toe-voe-ging	Ont-trek-king	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2023
1.1 Ruimtelijke ontwikkeling	70052	2020	Overige bestemmingsreserve	€ 4,9 mln	3,0	0,0	-1,1	0,0	1,9
Reserve IJ-oeververbinding Overkoepelend programmamanagement Sprong over het IJ.									
1.2 Grond	74002	2004	Egalisatiereserve	n.v.t.	468,8	243,6	-212,1	-14,0	486,3
Reserve Vereveningsfonds Een deel van de reserve is benodigd als weerstandsvermogen en ter dekking van vastgestelde (voor)investeringen. Het resterende deel is de vereveningsruimte en is beschikbaar voor nieuwe investeringen in het kader van de gebiedsontwikkeling.									
1.2 Grond	77002	2004	Egalisatiereserve	n.v.t.	442,2	34,8	-186,8	-78,2	212,1
Reserve Zuidas bijdrage dok en grondexploitaties Dekking van de gebiedsontwikkeling op de Zuidas en de bijdrage van de gemeente Amsterdam aan de ontwikkeling van Zuidas Dok.									
1.3 Erfpacht	74001	2004	Financieringsreserve	n.v.t.	4.775,8	32,0	-113,0	0,0	4.694,8
Reserve afkoopsommen erfpacht Deze reserve dient voor de financiering van de waarde van de in erfpacht uitgegeven gronden.									
1.3 Erfpacht	74050	2019	Financieringsreserve	De maximale omvang is de omvang van de grondwaarde van in erfpacht uitgegeven grond waarvan de erfpachtcanonbetaling niet is afgekocht	827,4	135,7	-5,6	-200,0	757,5
Reserve financiering erfpachtgrond Het doel is zoveel mogelijk in erfpacht uitgegeven grond te financieren met eigen vermogen.									
1.4 Bouwen en wonen	74041	2015	Overige bestemmingsreserve	n.v.t.	8,2	0,0	-0,3	0,0	7,9
Reserve Actieplan bouwstimulering Alloceren van middelen voor het stimuleren van woningbouw in Amsterdam.									

Programmaonderdeel, naam en doel reserve	ID-nr	Instel-lingsjaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Reke-ning 2022	Toe-voe-ging	Ont-trek-king	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2023
1.4 Bouwen en wonen	76006	2004	Overige bestemmingsreserve	n.v.t.	42,1	0,0	-21,1	0,0	21,0
Reserve Corporatiebudget Het Corporatiebudget wordt primair ingezet t.b.v. onrendabele vastgoedinvesteringen in de stedelijke vernieuwingsgebieden in Nieuw-West, in de Kolenkitbuurt in West, De Banne en Nieuwendam-Noord in Noord. Corporaties kunnen op projectbasis subsidies aanvragen.									
1.4 Bouwen en wonen	76007	2021	Overige bestemmingsreserve	n.v.t.	1,7	0,0	-0,5	0,0	1,3
Reserve Wooncoöperatieven Het beschikbaar stellen van middelen voor de voorziening die gevormd wordt tegenover verstrekte leningen aan wooncoöperatieven en het dekken van beheerkosten SvN.									
1.4 Bouwen en wonen	76050	2016	Overige bestemmingsreserve	n.v.t.	0,4	0,0	-0,4	0,0	0,0
Stedelijke reserve Wonen boven winkels en bedrijven Stimuleren van het creëren van woonruimte boven winkels en bedrijven.									
1.5 Vastgoed	71005	2015	Financieringsreserve	n.v.t.	49,5	0,0	-1,0	0,0	48,5
Financiering gemeentelijk vastgoed Dekking van een deel van de afschrijvingslasten van het vastgoed in eigendom van de gemeente.									
1.6 Duurzaamheid en milieubeheer	67018	2015	Financieringsreserve	n.v.t.	11,1	0,4	-4,0	0,0	7,4
Reserve duurzaamheidsfonds Alloceren van middelen en het verstrekken van leningen ter bevordering van hernieuwbare energie en energiebesparing.									
1.6 Duurzaamheid en milieubeheer	67060	2019	Overige bestemmingsreserve	n.v.t.	126,6	0,0	-13,5	0,0	113,1
Reserve Klimaatfonds Het in het kader van, en passend bij, de gemeentelijke rolopvatting ondersteunen van investeringen in de stad die bijdragen aan een rechtvaardige transitie naar een klimaatneutraal en aardgasvrij Amsterdam.									
1.6 Duurzaamheid en milieubeheer Stedelijke Bodemsanering en Nazorg	74040	2016	Egalisatiereserve	n.v.t.	69,5	1,4	-4,4	0,0	66,5
Het reserveren van middelen voor de meerjarige stedelijke bodemsaneringsprogramma's en nazorgactiviteiten die conform gemaakte afspraken met het Rijk grotendeels vanuit Rijksmiddelen worden gefinancierd.									
1.6 Duurzaamheid en milieubeheer	67811	2022	Overige bestemmingsreserve	€ 7,0 mln	4,1	7,0	0,0	0,0	11,1
Reserve Laadinfra Het bestemmen van de door Total te ontvangen bijdragen voor de ontwikkeling van de laadinfrastrategie.									
2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70090	2023	Overige bestemmingsreserve	€ 344,0 mln	0,0	176,0	0,0	0,0	176,0
Incidentele bijdragen Schaalsprong Het reserveren van middelen voor de meerjarige lasten van Schaalsprong investeringen.									

Programmaonderdeel, naam en doel reserve	ID-nr	Instel-lingsjaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Reke-ning 2022	Toe-voe-ging	Ont-trek-king	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2023
2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70002	1998	Egalisatiereserve	n.v.t.	88,9	0,0	0,0	-88,9	0,0
Reserve Stedelijk Mobiliteitsfonds Dekking van projecten die passen binnen de doelstellingen uit het uitvoeringsbesluit Mobiliteitsfonds.									
2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70025	2019	Egalisatiereserve	n.v.t.	8,3	94,9	-93,3	0,0	9,9
Reserve Programma Stadsbehoud Deze reserve ondersteunt een programmatische aanpak voor het in stand houden van de openbare ruimte en infrastructuur, waaronder de arealen civiele constructies, verhardingen, verkeersystemen, groen, straatmeubilair, speelvoorzieningen en op termijn wegtunnels.									
2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70027	2019	Overige bestemmingsreserve	n.v.t.	6,1	0,0	-0,3	0,0	5,8
Zuidelijke IJ-oevers (POR) De reserve is bestemd voor de voorbereiding en uitvoering van het Plan Openbare Ruimte Zuidelijke IJoever (Oosterdok en Stationsplein).									
2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70048	2007	Overige bestemmingsreserve	n.v.t.	7,4	0,0	-0,6	0,0	6,9
Leidseplein De gecoördineerde uitvoering van de herinrichting van het Leidseplein en omgeving binnen het samenwerkingsproject Leidseplein. Het uiteindelijke doel is om het gebied beter te laten functioneren als ontmoetingsplek en als cultureel centrum van Amsterdam.									
2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70080	2019	Egalisatiereserve	n.v.t.	11,8	45,4	-50,8	0,0	6,3
Reserve achterstallig onderhoud, infrastructuur, openbare ruimte en groen Deze reserve ondersteunt een programmatische aanpak voor het wegwerken van grootschalig achterstallig onderhoud in de openbare ruimte en van de infrastructuur. De reserve is gevormd ter dekking van de aan bovengenoemde aanpak verbonden ingrepen en activiteiten, zoals onderzoek, handhaving, monitoring, brandweerorganisatie en innovatie.									
2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70170	2017	Financieringsreserve	n.v.t.	185,3	2,9	-2,6	0,0	185,7
Financieringsreserve activa met maatschappelijk nut Inzet van de eigen bijdrage van de gemeente voor de dekking van investeringen in de openbare ruimte met een maatschapelijk nut.									
2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70091	2023	Overige bestemmingsreserve	€ 100,0 mln	0,0	100,0	-0,7	0,0	99,3
Reserve Sprong over het IJ (brug) Het reserveren van middelen voor de meerjarige lasten van investering Sprong over het IJ (brug).									
2.2 Openbaar vervoer	70075	2017	Overige bestemmingsreserve	n.v.t.	3,4	0,0	-1,0	0,0	2,4
Reguliere vervanging IJveren Voor incidentele vervangingsinvesteringen in de veerverbindingen over het IJ.									
2.3 Afval en reinigen openbare ruimte	83030	2015	Egalisatiereserve	n.v.t.	16,8	10,0	0,0	0,0	26,8
Egalisatiereserve afval Reguleren van de over- en onderschrijding in het gesloten systeem van de afvalstoffenheffing.									

Programmaonderdeel, naam en doel reserve	ID-nr	Instel-lingsjaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Reke-ning 2022	Toe-voe-ging	Ont-trek-king	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2023
2.3 Afval en reinigen openbare ruimte	83105	2017	Financieringsreserve	n.v.t.	11,6	0,0	0,0	0,0	11,6
Financieringsreserve OAT Sluisbuurt Financieren afschrijvingslasten Ondergronds Afval Transport (OAT).									
2.6 Groen en Dierenwelzijn	67042	2016	Egalisatiereserve	n.v.t.	0,4	0,0	-0,3	0,0	0,1
Reserve Herplantfonds De middelen worden ingezet voor compensatie van gekapte bomen, conform het vastgestelde beleid ten aanzien van compensatie en herplanting van bomen.									
2.6 Groen en Dierenwelzijn	67050	2019	Overige bestemmingsreserve	n.v.t.	7,7	4,0	-6,1	0,0	5,5
Kwaliteitsimpuls Groen De reserve wordt gebruikt om te investeren in parken (groen). Doelstelling 11.3.1 Amsterdam is een stad voor mens, plant en dier met groene plekken in alle buurten en goed onderhouden parken en bos.									
2.7 Riool en Drinkwater	96001	2006	Egalisatiereserve	n.v.t.	0,0	4,5	0,0	0,0	4,5
Reserve egalisatie drinkwatertarieven Waternet Het verevenen van bij het jaarverslag blijkende overschotten of tekorten met betrekking tot de drinkwatervoorziening voor burgers en bedrijven. Het streven is de overschotten of tekorten in volgende jaren te verevenen via tarieven. Daarnaast dient de reserve voor het afdekken van het risico van afwijkingen in het resultaat.									
3.1 Economie en innovatie	73015	2009	Egalisatiereserve	n.v.t.	0,2	0,1	-0,1	0,0	0,2
Amsterdams Promotiefonds voor cultuur en stadsinitiatieven Het realiseren van projecten waarvan de opzet is zowel de doelen van Holland Casino als van de gemeente te verwezenlijken.									
3.1 Economie en innovatie	73031	2014	Overige bestemmingsreserve	n.v.t.	11,4	0,0	-6,0	0,0	5,4
Reserve Amsterdam Metropolitan Solutions Realiseren van een nieuw op te richten wetenschappelijk opleidings- en onderzoeksinstituut door kennisinstellingen en bedrijven op gebied van toegepaste technologie met als werknaam Amsterdam Metropolitan Solutions.									
3.1 Economie en innovatie	73035	2015	Overige bestemmingsreserve	n.v.t.	25,0	0,8	-10,5	-3,0	12,3
Reserve Economische Structuur- en Arbeidsmarktversterking (ESA) Het stimuleren van economische structuur- en arbeidsmarktversterking conform het door de gemeenteraad vastgestelde bestedingskader									
3.1 Economie en innovatie	73036	2021	Financieringsreserve	€ 12,0 mln	6,0	3,0	0,0	0,0	9,0
Financieringsreserve ROM InWest Deze reserve dient als financiering met eigen vermogen ten behoeve deelname aan de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Metropoolregio InWest.									
3.1 Economie en innovatie	73037	2022	Overige bestemmingsreserve	n.v.t.	0,4	0,6	0,0	0,0	1,0
Reserve Metropoolregio Amsterdam Middelen reserveren die door de gemeente Amsterdam beschikbaar zijn gesteld voor de activiteiten van het samenwerkingsverband Metropoolregio Amsterdam en nog niet extern verplicht.									

Programmaonderdeel, naam en doel reserve	ID-nr	Instel-lingsjaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Reke-ning 2022	Toe-voe-ging	Ont-trek-king	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2023
3.2 Kunst en cultuur	73059	2014	Egalisatiereserve	n.v.t.	3,8	1,4	0,0	0,0	5,2
Egalisatiereserve Kunstenplan Om de vier jaar worden in de Hoofdlijnen Kunst en Cultuur de nieuwe beleidsdoelstellingen voor de komende vier jaar bepaald. De doelstelling van deze systeemreserve volgt de doelstellingen van elk nieuw Kunstenplan.									
3.3 Erfgoed	67016	2009	Overige bestemmingsreserve	€ 0,2 mln	0,1	0,0	-0,1	0,0	0,0
Reserve monumenten Weesp Verstrekken van subsidies tbv monumenten, opknappen monument begraafplaats Landscroon en aanwijzen monumenten in Weesp.									
4.1 Sport	56027	2015	Financieringsreserve	n.v.t.	6,9	0,0	-0,8	0,0	6,1
Financieringsreserve sportaccommodaties De reserve is de dekking voor de afschrijvingslasten van de kredieten voor het Sportaccommodatiefonds.									
4.1 Sport	56080	2014	Overige bestemmingsreserve	n.v.t.	3,5	0,0	-0,7	0,0	2,8
Reserve sportevenementen Middelen bestemmen voor toekomstige topsportevenementen, zoals het EK 2020.									
6.1 Basisvoorzieningen	57054	2021	Overige bestemmingsreserve	€ 4,5 mln	4,5	0,0	-1,5	0,0	3,0
Reserve Streeklaboratoria Het uitvoeren van vervolgonderzoek naar de effecten van de Corona pandemie en voorbereiden van het Streeklaboratorium en de andere laboratoria in Amsterdam op een eventuele volgende gezondheidscrisis.									
6.1 Basisvoorzieningen	90089	2021	Overige bestemmingsreserve	Niet bepaald	0,7	0,0	0,0	0,0	0,7
Reserve vastgoed Weesp Dekking van toekomstige exploitatietekorten van maatschappelijke organisaties voor gemeentelijk vastgoed in Weesp middels subsidieverstrekking.									
6.3 Individuele voorzieningen	55044	2006	Egalisatiereserve	10% van het budget voor de WMO openeinde regelingen in het betreffende boekjaar	33,2	7,7	-8,3	0,0	32,6
Reserve egalisatie WMO Opvangen fluctuaties WMO openeinde regelingen.									
6.3 Individuele voorzieningen	55805	2022	Egalisatiereserve	€ 20,0 mln	14,2	5,7	-5,5	0,0	14,4
Egalisatiereserve Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag Het egaliseren van de door het rijk te ontvangen POK-middelen en uitgaven hiervan voor extra ondersteuning van mensen in kwetsbare posities en voorkomen dat mensen in zo'n positie terecht komen.									
6.3 Individuele voorzieningen	55804	2022	Egalisatiereserve	€ 17,5 miljoen	2,8	16,9	-9,0	0,0	10,6
Egalisatiereserve Jeugd Het opvangen van fluctuaties in de begroting van de uitvoering van de Jeugdwet om tot een stabieler meerjarenbeeld te komen.									

Programmaonderdeel, naam en doel reserve	ID-nr	Instel-lingsjaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Reke-ning 2022	Toe-voe-ging	Ont-trek-king	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2023
7.1 Inkomensregelingen	52050	2004	Egalisatiereserve	n.v.t.	100,3	38,5	-2,8	-20,0	116,0
Reserve egalisatie inkomensdeel en conjunctuur Egaliseren van overschotten en tekorten voortvloeiend uit de uitvoering van de Participatiewet voor het inkomensdeel (bijstandsuitkeringen), uitvoering Iedereen Kans op Werk en doorlopende uitvoeringskosten Tozo.									
7.2 Werk, participatie en inburger	53064	2018	Egalisatiereserve	De maximale omvang van de reserve is het maximale bedrag van 5% van de lasten van de Directie Werk op programmaonderdeel 7.2.	10,5	0,0	-0,1	0,0	10,4
Reserve Sociaal Werk Egaliseren van overschotten en tekorten voortvloeiend uit de uitvoering van de Wet Sociaal Werk en de Participatiewet met als doel werk te bieden aan Amsterdammers met een arbeidsbeperking en indien nodig aanvullend te investeren in Sociaal Werk. Het gaat om Amsterdammers met een arbeidsbeperking ofwel in dienst bij de sociale werkvoorziening (Stichting Pantar), ofwel via de gemeente direct gedetacheerd bij sociale firma's of bij reguliere werkgevers.									
8.2 Openbare orde en veiligheid	26014	2019	Overige bestemmingsreserve	n.v.t.	2,8	5,8	0,0	0,0	8,6
Reserve Amsterdam 750 De financiering van activiteiten rondom de viering van het 750-jarig bestaan van Amsterdam in 2025.									
8.2 Openbare orde en veiligheid	87061	1999	Egalisatiereserve	n.v.t.	5,4	0,0	-2,6	0,0	2,8
Verevening onroerend goed Dekken van de onrendabele top van panden die met een beleidsmatig doel worden aangeschaft (strategische aankopen) en egaliseren van exploitatieresultaten in de vastgoedportefeuille van stadsdeel Centrum. Dekken van fundamentele ingrepen in het kader van de aanpak binnenstad om toenemende drukte en daarmee gepaarde overlast te verminderen/reguleren.									
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12001	1995	Algemene reserve	Afhankelijk van de geinventariseerde risico's	174,6	311,2	-173,0	0,0	312,8
Algemene Reserve Een buffer voor het kunnen opvangen van niet structurele financiële tegenvallers.									
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12003	nvt	Algemene reserve	n.v.t.	196,5	0,0	-196,5	0,0	0,0
Jaarrekeningresultaat Resultaatafwikkeling t-1 en resultaat t zijn onderdeel van de algemene reserve en op deze manier apart zichtbaar gemaakt.									
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12006	2000	Financieringsreserve	6,5 mln	6,5	0,0	0,0	0,0	6,5
Reserve financiering NV Zeedijk Het met eigen middelen financieren van de uitbreiding van de gemeentelijke deelneming in de NV Zeedijk.									
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12014	2021	Financieringsreserve	Als het WRK een solvabiliteit van 25% heeft bereikt.	1,5	1,5	0,0	0,0	3,0

Programmaonderdeel, naam en doel reserve	ID-nr	Instel-lingsjaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Reke-ning 2022	Toe-voe-ging	Ont-trek-king	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2023
Financieringsreserve WRK Investeren in het eigen vermogen van deelneming WRK uit de inkomsten van de garantiepremie zonder dat dit begrotingsruimte kost of gefinancierd wordt.									
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12015	2021	Financieringsreserve	n.v.t.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserve verbeteren schuldpositie Schuldpositie van de gemeente verbeteren door een deel van het bezit te financieren met eigen vermogen									
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12075	2019	Egalisatiereserve	Geen maximale omvang omdat de omvang van de jaarlijks te ontvangen baten altijd onzeker is.	25,3	0,0	-25,3	0,0	0,0
Reserve overheveling gemeentefondsmiddelen september- en decembercirculaire Het reserveren van middelen afkomstig uit het gemeentefonds, die bij de september- en decembercirculaire worden toegekend, voor zover het niet gaat om de algemene uitkering.									
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12096	2007	Financieringsreserve	78,8 mln	78,8	0,0	0,0	0,0	78,8
Reserve financiering deelneming GVB Het met eigen middelen financieren van de uitbreiding van de gemeentelijke deelneming in de NV GVB.									
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12100	2008	Egalisatiereserve	n.v.t.	17,0	24,6	0,0	-10,0	31,6
Reserve frictiekosten 1 Stad 1 Opgave In 2013 is voor de dekking van verwachte frictiekosten voor diverse organisatieonderdelen in het kader van de operatie 1 Stad 1 Opgave een reserve ingesteld. Het betreft diverse maatregelen (21) die gepaard kunnen gaan met frictiekosten.									
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12158	2011	Financieringsreserve	11,3 mln	11,3	0,0	0,0	0,0	11,3
Reserve financiering lening NEMO Deze reserve dekt de gemeentelijke lening aan NEMO.									
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12560	2014	Financieringsreserve	n.v.t.	19,4	0,0	0,0	-0,4	19,0
Amsterdams Investeringsfonds financieel Het fonds is opgezet om ontwikkelingen gericht op structuurversterking in de stad met een grote waarde voor Amsterdam te bevorderen. Het gaat daarbij om ontwikkelingen die zonder het fonds niet van de grond komen. Investeringen uit AIF dienen de stedelijke infrastructuur voor de toekomst te versterken en zich maatschappelijk en/of economisch terug te verdienen. Met het AIF financieel deel worden leningen gefinancierd die in het kader van de doelstelling zijn toegekend.									
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12561	2014	Egalisatiereserve	n.v.t.	0,7	0,0	-0,2	0,0	0,4
Amsterdams Investeringsfonds maatschappelijk Het fonds is opgezet om ontwikkelingen gericht op structuurversterking in de stad met een grote waarde voor Amsterdam te bevorderen. Het gaat daarbij om ontwikkelingen die zonder het fonds niet van de grond komen. Investeringen uit AIF dienen de stedelijke infrastructuur voor de toekomst te versterken en zich maatschappelijk en/of economisch terug te verdienen. Met het AIF financieel deel worden leningen gefinancierd die in het kader van de doelstelling zijn toegekend.									
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12562	2019	Egalisatiereserve	n.v.t.	3,2	0,0	-3,2	0,0	0,0
Reserve Incidentele Coalitiemiddelen De reserve Incidentele coalitiemiddelen is bedoeld om de specifieke incidenteel aangewezen coalitiemiddelen in de coalitieperiode beschikbaar te houden.									
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12564	2022	Egalisatiereserve	€ 305,6 mln	20,5	76,2	-52,8	-1,8	42,0

Programmaonderdeel, naam en doel reserve	ID-nr	Instel-lingsjaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Reke-ning 2022	Toe-voe-ging	Ont-trek-king	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2023
Reserve Coalitiemiddelen 22-26 Beschikbaar houden van specifieke incidenteel aangewezen coalitiemiddelen in de coalitieperiode 2022-2026.									
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12563	2021	Egalisatiereserve	n.v.t.	9,4	34,8	-39,3	0,0	4,9
Egalisatiereserve XaaS Omzetten kapitaallasten van XaaS-investeringen in exploitatielasten, om vertraging in de uitvoering van de investering te voorkomen.									
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12565	2021	Financieringsreserve	n.v.t.	2,0	0,0	0,0	0,0	2,0
Financieringsreserve Carré Het met eigen middelen financieren van de uitbreiding van de gemeentelijke deelneming in de Theater Carré									
B.4 Bestuur	17204	2007	Egalisatiereserve	1,5 mln	1,0	0,0	0,0	0,0	1,0
Raadsonderzoeken Dekking van de kosten als de gemeenteraad besluit tot een onderzoek.									
B.5 Overhead	71004	2015	Financieringsreserve	n.v.t.	0,7	0,0	-0,1	0,0	0,6
Financiering huisvesting gemeentelijk apparaat Dekking van een deel van de afschrijvingslasten voor de huisvesting van de gemeentelijke organisatie.									
B.5 Overhead	71268	2014	Egalisatiereserve	n.v.t.	5,9	0,0	-1,3	0,0	4,7
Reserve gemeentelijke huisvestingsprojecten Dekking van tijdelijke exploitatietekorten van de Businesscase III (verbouwing Stadhuis) en Businesscase IV (optimalisatie ambtenarenhuisvesting) en Transitieplan werven en overslagpunten..									
B.6 Facilitair werken in de fysieke omgeving	69003	2023	Egalisatiereserve	n.v.t.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserve facilitaire Dienstverlening Het reserveren van eventueel positief resultaat van IB/PMB in 2023 – 2025 en dat te gebruiken om opdrachtgevers te compenseren voor een mogelijk lager kwaliteitsniveau van dienstverlening van IB/PMB tijdens het ontwerpen, implementeren en monitoren van een normeringssystematiek.									
Totaal					**7.984,1**	**1.421,5**	**-1.259,4**	**-416,3**	**7.729,8**

5.2 Verloopstaat voorzieningen

(bedragen x € 1 miljoen)

Programmaonderdeel, naam en doel voorziening	ID-nr	Instel-lingsjaar	Categorie voorziening a, b, c, d of e[1])	Beginstand 2023	Toevoe-ging	Onttrek-king	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2023
1.1 Ruimtelijke ontwikkeling	67050	2018	c	2,5	0,0	-1,1	0,0	1,4
Voorziening onderhoud Vinkeveense plassen Financieren van noodzakelijk onderhoud Vinkeveense Plassen t/m 2025, zoals afgesproken bij de uittreding van Amsterdam uit het recreatieschap.								
1.2 Grond	74011	2004	a	74,6	37,4	0,0	0,0	112,0
Voorziening grondgerelateerde kosten buiten grexen Deze voorziening is ingesteld om bijdragen aan derden te kunnen dekken. Deze externe bijdragen zijn gerelateerd aan de gebiedsontwikkeling in Amsterdam en worden gedekt uit het Vereveningsfonds. Het gaat bijvoorbeeld om toegezegde bijdragen aan woningcorporaties vanuit het gronddeel van het voormalige Stimuleringsfonds en bijdragen aan infrastructurele projecten die niet door de gemeente worden uitgevoerd.								
1.4 Bouwen en wonen	76900	2021	b	0,3	0,5	0,0	0,0	0,7
Voorziening Wooncoöperatieven Het afdekken van het risico wat samenhangt met het verstrekken van geldleningen aan wooncoöperatieven								
1.5 Vastgoed	71007	2015	c	36,6	16,7	-13,5	0,0	39,8
Voorziening groot onderhoud gemeentelijk vastgoed Egalisatie van de jaarlijks fluctuerende kosten van groot onderhoud van het gemeentelijk vastgoed.								
2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	68002	1995	c	3,7	4,1	0,0	0,0	7,8
Groot onderhoud parkeren Voorziening is gevormd voor het te plegen groot onderhoud.								
2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	68057	2021	b	6,4	0,0	-1,5	0,0	4,9
Achterstallig onderhoud parkeren Voorziening is gevormd voor het te plegen achterstallig onderhoud.								
2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	68072	2013	a	0,3	0,0	-0,1	0,0	0,2
Sociaal Plan Cition Uit deze voorziening wordt het verschil tussen het huidige loon bij EPS (Egis Parking Service) en het loon bij BV Cition betaald, conform de afspraken die bij de overgang van het personeel gemaakt zijn.								
2.2 Openbaar vervoer	70058	2007	e	141,0	0,0	-5,8	0,0	135,2
Integraal vervoerssysteem veren Exploitatielasten die verband houden met de veerverbindingen over het Noordzee Kanaal.								

Programmaonderdeel, naam en doel voorziening	ID-nr	Instel-lingsjaar	Categorie voorziening a, b, c, d of e[1])	Beginstand 2023	Toevoe-ging	Onttrek-king	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2023
2.3 Afval en reinigen openbare ruimte	83111	2021	b	1,5	0,0	0,0	0,0	1,5
Voorziening dynamisch inzamelen Afdekken risico's met betrekking tot Dynamisch inzamelen (routeoptimalisatie)								
2.4 Beheer en onderhoud Openbare Ruimte	82001	2013	c	1,8	0,4	-0,1	0,0	2,1
Vervanging en Onderhoud beheer Werf Ter dekking van de kosten van groot- en planmatig onderhoud aan de reinigingswerf Jacob Bontiusplantsoen, zowel voor wat betreft het gebouw als voor de gebouwgebonden voorzieningen inclusief het deel dat binnen de VVE valt.								
2.5 Water	12118	2014	b	2,8	0,0	-1,2	0,0	1,6
Voorziening Sluisjes Halfweg Voorziening ter dekking van de afkoop van verplichtingen om bij te dragen aan de kosten voor een veilige afvoer van het boezemwater in het kanaal Halfweg.								
2.7 Riool en Drinkwater	96001	2005	c	12,0	0,0	-2,6	0,0	9,4
Rioolrecht Egalisatiefonds voor de tarieven rioolheffing.								
3.2 Kunst en cultuur	90007	2004	e	0,3	0,1	-0,1	0,0	0,3
Verwervingsfonds CBK Bewaren (gespaarde) bedragen van derden t.b.v. verwerving kunst.								
4.1 Sport	56050	2017	c	14,1	3,5	-2,9	0,0	14,7
Voorziening Groot Onderhoud Sport Meerjarig grootonderhoud van sporthallen, sportparken en zwembaden.								
5.1 Onderwijs	55027	1968	e	0,9	0,0	0,0	0,0	0,9
Burgerlijke instellingen maatsch. Zorg Fonds t.b.v. nooddruftige burgers.								
6.1 Basisvoorzieningen	55026	1966	e	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Verzorgingshuizen ouden van dagen Fonds bestemd voor dekking van uitgaven door de gemeente aan voorzieningen voor bejaarden.								
6.3 Individuele voorzieningen	57092	2015	a	0,3	0,0	0,0	0,0	0,3
Voorziening Veilig thuis Personele frictiekosten Veilig Thuis.								
7.3 Armoede en schuldhulp	52009	2022	a	3,3	0,0	-3,3	0,0	0,0
Voorziening energietoeslag Deze voorziening is gevormd voor de afhandeling van de ingediende aanvragen, bezwaren en beroepen energietoeslag 2022 waarbij inschattingen zijn gemaakt wat betreft het percentage toekenningen.								
A.3 Treasury en deelnemingen	12042	1890	e	0,8	0,0	0,0	0,0	0,8
Sophia Augusta / Lopez Suasso Legaat van de weduwe Sophia Adriana Lopez Suasso-de Bruijn ten behoeve van het behoud van de aan Amsterdam gelegateerde 'inboedel en woonhuis.								

Programmaonderdeel, naam en doel voorziening	ID-nr	Instel-lingsjaar	Categorie voorziening a, b, c, d of e[1])	Beginstand 2023	Toevoe-ging	Onttrek-king	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2023
A.3 Treasury en deelnemingen	12043	1889	e	0,2	0,0	0,0	0,0	0,2
Willet Holthuysen Het inzetten van de renteopbrengst ten behoeve van het onderhoud van het woonhuis en inboedel in het museum Willet Holthuysen.								
A.3 Treasury en deelnemingen	13004	1496	e	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
Vicarygoederen Een inwoner van Amsterdam heeft tot zijn overlijden recht op (2/3) van de opbrengst van het vicarie.								
A.3 Treasury en deelnemingen	13015	1820	e	0,6	0,0	0,0	0,0	0,6
Gildenfondsen Het kapitaal is eeuwigdurend uitgeleend aan het ministerie van Financien d.m.v. grootboekleningen.								
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	23028	2022	a	11,8	0,0	0,0	0,0	11,8
Voorziening verlofsparen Het dekken van de verplichting die ontstaat door gekochte verlofuren die in latere jaren opgenomen worden. Dit deel van het zgn. spaarverlof onzeker omdat het moment van opname onbekend is.								
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	23004	2023	a	0,0	5,1	0,0	0,0	5,1
Voorziening Toelage Overgangsrecht Uitgaven in het kader van de toelage overgangsrecht voor een maximale periode van 3 jaar te compenseren.								
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12041	2002	b	2,6	17,1	0,0	0,0	19,7
Juridische risico's Het afdekken van risico's van belang bij juridische aangelegenheden.								
B.4 Bestuur	13076	2014	b	0,2	0,0	0,0	0,0	0,2
Niet opgevraagde tegoeden Terugbetalen van de door de gemeente (aan teruggekeerde Joodse burgers) opgelegde boetes over de niet-tijdig betaalde canon tijdens de Tweede Wereldoorlog en het terugbetalen van niet opgevraagde tegoeden (van niet teruggekeerde Joodse burgers) bij de Gemeentegiro.								
B.4 Bestuur	23027	2022	b	2,5	0,3	0,0	0,0	2,8
Pensioenfonds Wethouders Weesp Bekostiging van pensioenuitkeringen van voormalig wethouders Weesp.								
B.4 Bestuur	23003	2001	b	14,2	0,0	-0,6	0,0	13,6
Waardeoverdracht pensioenen (gewezen) wethouders Bekostiging van pensioenuitkeringen en waardeoverdracht van opgebouwde pensioenrechten van wethouders naar een ander pensioenfonds, conform de Wet APPA (Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers)								
B.4 Bestuur	23026	2014	b	41,4	0,0	-1,1	0,0	40,3
Pensioenfonds SD Wethouders Bekostiging van pensioenuitkeringen en waardeoverdracht van opgebouwde pensioenrechten naar een ander pensioenfonds van voormalig leden dagelijks besturen stadsdelen die voor maart 2014 in functie waren en daarmee onder de Wet APPA vielen. (APPA = Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers.)								
B.5 Overhead	24001	2021	c	14,4	5,9	-5,9	0,0	14,4

Programmaonderdeel, naam en doel voorziening	ID-nr	Instel-lingsjaar	Categorie voorziening a, b, c, d of e[1])	Beginstand 2023	Toevoe-ging	Onttrek-king	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2023
Onderhoud binnenruimte huisvesting gemeentelijk apparaat Egalisatie van de jaarlijks fluctuerende kosten van onderhoud van de binnenruimte van de huisvesting gemeentelijk apparaat.								
B.5 Overhead	13016	1820	e	0,8	0,0	0,0	0,0	0,8
Liefdadigheidsdoelen Doel is financiële hulpverlening aan inwoners van Amsterdam die in urgente financiële noodsituaties verkeren, waarbij een voorliggende voorziening niet (meer) beschikbaar is.								
B.5 Overhead	71006	2015	c	23,5	6,7	-5,9	0,0	24,3
Groot onderhoud huisvesting gemeentelijk apparaat Egalisatie van de jaarlijks fluctuerende kosten van groot onderhoud van huisvesting gemeentelijk apparaat.								
B.5 Overhead	23002	2015	b	1,3	0,0	-0,4	0,0	0,9
Dekking financiële risico's (voormalig) personeel De voorziening is bedoeld om verplichtingen aan (voormalig) personeel in het kader van vervroegde uittreding, boventalligheid, (B)WW, wachtgeld, uitbetaling aanvullende (nabestaanden) pensioenen en aanspraken op de nieuwe FWS-regeling (50-100 regeling) te bekostigen.								
B.5 Overhead	23010	2018	b	3,1	0,0	0,0	0,0	3,1
Premie reparatie uitkering WW De reparatie-WW dient als aanvulling op de verkorte maximale WW-duur.								
B.5 Overhead	23005	1956	b	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pensioenfonds Concertgebouworkest Uitbetaling van aanvullend pensioen aan gepensioneerden van het Concertgebouworkest met dienstjaren van voor 28 december 1956 – de datum waarop de personeelsleden het ambtenaarschap in de zin van de Algemene Burgerlijke Pensioenwet hebben verworven –, of hun nabestaanden.								
Eindtotaal				**420,0**	**97,7**	**-46,0**	**0,0**	**471,8**

1) Categorieën voorzieningen

a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
b. bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven;
e. van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen.